

**Žalingo alkoholio vartojimo mažinimas
Europoje - veiklos planas 2012-2020**

*Issued in English by the WHO Regional Office for Europe in 2012 under the title **European action plan to reduce the harmful use of alcohol 2012-2020***

© World Health Organization 2012

The translator of this publication is responsible for the accuracy of the translation.

© Lithuanian National Tobacco and Alcohol Control Coalition, Baltic Tobacco and Alcohol Control Coalition 2013

Nacionalinė tabako ir alkoholio kontrolės koalicija

Registracijos adresas	Stiklių g. 8, LT-01131 Vilnius
Įmonės kodas	301791588
Adresas	Eivenių g. 4-426, LT-50161
korrespondencijai	Kaunas
Telefonas	(8 614) 05 997
Faksas	(8 37) 327 349
Internetinė svetainė	www.koalicija.org
Koalicijos prezidentas	doc. dr. Aurelijus Veryga
El. paštas	aurelijus.veryga@gmail.com
Atstovė spaudai	Vaida Liutkutė
El. paštas	news@koalicija.org

Turinys

Ižanga	4
Žalingo alkoholio vartojimo mažinimas Europoje – veiklos planas 2012-2020	5
Poreikis stiprinti veiksmus Europoje.....	5
Žalingas alkoholio vartojimas ir jo įtaka sveikatai ir gerovei.....	5
Kuriant poveikio priemones.....	6
Politinis atsakas Europoje	7
Politinis atsakas iki šiol.....	7
Ateities politika	7
Tikslai	8
Veiksmai ir rezultatai	9
Dešimt veiklos sričių.....	10
Vadovavimas, sąmoningumas ir įsipareigojimas.....	10
Antraštė	10
Rezultatai	10
Rodikliai	10
Prielaidos.....	10
Strategijos.....	10
Veiklos galimybės.....	11
Sveikatos paslaugų atsakas	12
Antraštė	12
Rezultatai	12
Rodikliai	12
Prielaidos.....	12
Strategijos.....	13
Veiklos galimybės.....	13
Veiksmai bendruomenėje ir darbovietėse	14
Antraštė	14
Rezultatai	14
Rodikliai	14
Prielaidos.....	14
Strategijos.....	14
Veiklos galimybės.....	15
Vairavimas išgėrus – politika ir mažinimo priemonės	16
Antraštė	16
Rezultatas	16
Rodiklis	16
Prielaidos.....	16
Strategijos.....	17
Galimybės veikti.....	17
Alkoholio prieinamumas	17
Antraštė	17
Rezultatai	18
Rodikliai	18
Prielaidos.....	18
Strategijos.....	18
Veiklos galimybės.....	18
Alkoholinių gėrimų rinkodara/marketingas	19
Antraštė	19

Rezultatas	19
Rodiklis	19
Prielaidos.....	19
Strategijos.....	20
Veiklos galimybės.....	20
Kainų politika	21
Antraštė	21
Rezultatas	21
Rodiklis	21
Prielaidos.....	21
Strategijos.....	21
Veiklos galimybės.....	22
Neigiamų gėrimo pasekmių ir intoksikacijų mažinimas.....	22
Antraštė	22
Rezultatas	22
Rodiklis	22
Prielaidos.....	23
Strategijos.....	23
Veiklos galimybės.....	23
Nelegalaus ir padirbto alkoholio poveikio visuomenės sveikatai mažinimas.....	24
Antraštė	24
Rezultatas	24
Rodiklis	24
Prielaidos.....	24
Strategijos.....	25
Veiklos galimybės.....	25
Monitoringas ir priežiūra.....	25
Antraštė	25
Rezultatas	25
Rodiklis	26
Prielaidos.....	26
Strategijos.....	26
Veiklos galimybės.....	27
PSO Europos regiono biuro vaidmuo	27
Vadovavimas	27
Gebėjimų ugdymas.....	27
Monitoringas ir priežiūra	28
Žinių paskleidimas.....	28
Darbas su kitais	28
Priedai	28
1 priedas. PSO Europos Regiono komiteto rezoliucija EUR/RC61/R4.....	30
Europos žalingo alkoholio vartojimo mažinimo veiklos planas 2012–2020	30
2 priedas. Rodikliai	31
3 priedas. Atmintinė politikams ir jų atsakui	48
Vadovavimas, sąmoningumas, įsipareigojimas	48
Sveikatos paslaugų atsakas.....	48
Bendruomenių ir darbuotojų veiksmams	49
Vairavimas išgėrus – politika ir priemonės jį sumažinti	49
Alkoholio prieinamumas	50
Alkoholinių gėrimų rinkodara/marketingas	50
Kainų politika	50

Neigiamų gėrimų pasekmių ir apsinuodijimų alkoholiu mažinimas	51
Nelegalaus ir „padirbto“ alkoholio poveikio visuomenės sveikatai mažinimas.....	51
Monitoringas ir priežiūra	51

Ižanga

Tenka pripažinti, kad PSO Europos regione alkoholio sunaudojimo lygis ir alkoholio daroma žala didesni negu visame pasaulyje. Tai iššūkis. Nežiūrint to, palyginti paprasti ir nedaug išlaidų reikalaujantys veiksmai gali greitai ir pastebimai pagerinti gyventojų sveikatą ir gerovę, pakelti darbo našumą, sutaupyti lėšas socialiniam aprūpinimui, padidinti teismumą sveikatos ir ekonomikos srityje, sukurti didesnį socialinį užimtumą ir sanglaudą. Veiksmai visuomenės sveikatos srityje gali būti efektyvūs.

Priėmus pirmąjį Europos alkoholio veiksmų plano 1992 metais, Europos regionas buvo pirmose gretose mažinant alkoholio keliamą žalą visuomenei. 2010 metais paskelbus globalią alkoholio daromos žalos mažinimo strategiją, šis Regionas ir toliau gali išlaikyti savo vadovaujančią padėtį priimdamas atnaujintą Europos veiksmų planą alkoholio žalą mažinti 2012–2020 metais.

Niekada neturime pamiršti, kad alkoholio vartojimo žalos mažinimas yra svarbus visuomenės sveikatos prioritetas, kad būtina integruoti veiksmus siekiant gerovės, sėkmingai propaguojant sveiką gyvenimą, mažinant neužkrečiamų, o taip pat ir kai kurių užkrečiamų ligų našą dėl alkoholio žalos.

Šiandien alkoholį vartoja net pusė pasaulio gyventojų, ir jis yra trečioji pagal svarbą blogos sveikatos ir ankstyvos mirties priežastis pasaulyje (pirmosios dvi yra mažas naujagimių svoris ir nesaugus seksas), alkoholis žalingesnis už tabaką. Alkoholis teratogeniškas - veikia besivystantį embrioną; jis neurotoksiškas, veikiantis smegenų vystymąsi; jis svaiginantis, kelia daugybę įvairių tyčinių ir netyčinių sužeidimų; kancerogeniškas, sukeliantis įvairių vėžinių susirgimų; jis slopina imuninę sistemą ir dėlto didina riziką susirgti neužkrečiamomis ligomis ir yra įvairių širdies ir kraujagyslių ligų priežastis. Alkoholis žalingas ir aplinkiniams, ne tik pačiam girtuokliui – ar dėl smurtavimo šeimoje ir aplinkoje, ar dėl eismo nelaimių, ar vien dėl to, kad švaistomi valstybės resursai. Kuo didesnis girtavimas, tuo didesnė įtaka gyvenimo kokybei. Dėl alkoholio krenta darbo našumas, taigi tai ir ekonominis nuostolis. Reali rizika mirti nuo alkoholio sukeltos būklės didėja priklausomai nuo per gyvenimą sunaudoto alkoholio kiekio, ypač rizika didėja sunkaus girtavimo atvejais (kai išgeriama daugiausiai alkoholio).

2011 rugsėjo mėnesį Europos regiono komitete, vykusiame Baku mieste, Azerbaidžane, šį veiksmų planą patvirtino 53 šalys narės. Planas apima platų spektrą strategijų ir programų, kurios palyginti pigios ir lengvai įgyvendinamos, jos gali sumažinti žalingą alkoholio vartojimą, gerinti sveikatą ir gerovę, pakelti darbo našumą, ir visam gyvenimui, nuo gimimo iki mirties, padidinti žmogiškąjį, sveikatos ir socialinį kapitalą. Šis veiksmų planas globalioje alkoholio žalos mažinimo strategijoje numato 10 veiklos sričių, ir į šią veiklą gali įsitraukti visos Europos šalys PSO narės.

Visos šalys narės, jei joms bus deramai vadovaujama ir jei jos rimtai įsipareigos dirbti alkoholio srityje, gali daug nuveikti, laimėti geresnę sveikatą bei pasiekti ekonominės naudos.

Zsuzsanna Jakab
PSO Europos regiono direktorė

Žalingo alkoholio vartojimo mažinimas Europoje – veiklos planas 2012-2020

Poreikis stiprinti veiksmus Europoje

Šalys, kurios deda daugiau pastangų alkoholio srityje, daug laimės savo gyventojų sveikatai ir gerovei, pagerins darbingumą ir darbo našumą, sutaupys socialinio aprūpinimo resursus, pasieks didesnio teismo sveikatos ir ekonomikos sirtyse, didesnio žmonių dalyvavimo visuomenės veikloje ir socialinio susitelkimo.

Žalingas alkoholio vartojimas ir jo įtaka sveikatai ir gerovei

Alkoholis yra vienas iš trijų svarbiausių visuomenės sveikatos susirūpinimą keliančių prioritetų pasaulyje. Įrodymų, galinčių pagrįsti šį teiginį yra daug, jie įvairūs ir įtikinami. Net jei jį vartoja tik pusė pasaulio gyventojų, po mažo svorio naujagimių ir nesaugaus sekso (kuriems alkoholis taip pat yra riziką keliantis veiksnys), alkoholis yra trečioji svarbiausia blogos sveikatos ir ankstyvos mirties priežastis. Jis dar žalingesnis už tabaką. Alkoholis daro įtaką tiek užkrečiamųjų, tiek ir neužkrečiamųjų ligų paplitimui. Turint omenyje, kad PSO Europos regionas vis dar tebėra ta pasaulio vieta, kur alkoholio sunaudojimo ir jo daromos žalos lygiai yra aukščiausi, tuo svarbesnis tampa atnaujintas Europos veiksmų planas. Šiame regione 40% blogos sveikatos ir priešlaikinių mirčių sukelia trys rizikos veiksniai, kurių galima išvengti. Tai rūkymas, alkoholis ir eismo nelaimės (kurias savo ruožtu dažnai sukelia alkoholis). Pagrindinė sveikatos netolygumų tarp šalių narių priežastis Europos regione – mirtingumas nuo alkoholio sukeltų širdies ir kraujagyslių ligų bei nuo traumų.

Tais atvejais, kai išgeriama ypač daug alkoholio, rizika ypač didelė. Būtent sunkus girtavimas (atvejai, kai išgeriama ypač daug alkoholio) yra visų rūšių tyčinių ir netyčinių traumų, taip pat išeminės širdies ligos ir staigios mirties priežastis. Alkoholis žalingas ir aplinkiniams, ne tik pačiam girtuokliui – ar dėl smurtavimo gatvėje bei namų aplinkoje šeimoje, ar paprasčiausiai dėl to, kad švaistomi valstybės resursai, teikiant medicinos pagalbą, nusikaltimų ir netvarkos atvejais. Net trijų iš dešimties žmonių gyvenimai vienaip ar kitaip susiliečia su vienu girtuokliu.

Turint omenyje žalą, kurią vartojantis alkoholių daro kitiems, galima teigti, kad socialiniai alkoholio kaštai pagvigubėja. Taigi alkoholio įtaka ir žala aplinkiniams yra žymiai didesnė nei su rūkymo žala (tabako dūmai aplinkiniams) ir daug didesnė negu sukeliamą nelegalių narkotikų. Aišku, reikia atsižvelgti į žmogaus gyvenamas sąlygas. Socialiai mažiau aprūpinti ir gyvenantys socialiai apleistose vietose, patiria daugiau žalos nuo alkoholio, negu geriau aprūpinti ir pasiturintys. Politikai gali sumažinti ekonominę nuosmukį ir nedarbą bei su alkoholiu susijusias mirtis padidinę socialinio aprūpinimo išlaidas.

Ekonominė žala dar didėja, nes alkoholių vartojant krenta darbo našumas. Buvo paplitusi nuomonė, kad žmonės, vartojantys mažai ar vidutinišką kiekį alkoholio uždirba daugiau už abstinetus. Tačiau giliau išanalizavus rezultatus, buvo nustatyta, kad šis teiginys neatitinka tikrovės ir kad alkoholio vartojimo kiekis nedaro teigiamos įtakos atlyginimui. Deja, dažnai jau iš anksto laikoma, kad asmenys, vartojantis nedaug ar vidutiniškai alkoholio, daugiau uždirba, kad tai teigiamai įtakoja pajamas.

Absolūtus mirtingumas nuo alkoholio sukeltų būsenų didėja priklausomai nuo per gyvenimą suvartoto alkoholio kiekio. Daugeliui būsenų, tame tarpe ir alkoholio sukulto vėžio, rizika didėja net nuo mažo suvartoto alkoholio kiekio. Studijos parodė, kad mažai ar vidutiniškai išgeriantys vidutinio ir vyresnio amžiaus asmenys rečiau už abstinetus miršta nuo išemijos (širdies kraujagyslių ligų, išeminio insulto ir II tipo diabeto). Buvo nustatyta, kad šis poveikis vienodas visiems žmonėms, nežiūrint ką jie gerai - vien tik alų

arba tik vyną. Be to pradėta labiau suvokti, kad šio poveikio svarba didele dalimi pernelyg sureikšminama dėl tam tikrų klaidinančių faktorių, kai mažai ar vidutiniškai vartojamo alkoholio kiekis sutapatinamas su geresne sveikata ar socialine gerove. Iš tiesų įrodyta, kad realus apsauginis nedidelių alkoholių dozių poveikis yra mažesnis ir atsiranda, vartojant mažesnę alkoholio kiekį negu anksčiau buvo manoma. Bet kokiu atveju, jaunų žmonių alkoholis apskritai neapsaugo nuo išemijos, ir nežiūrint alkoholio dozės, išeminės ligos rizika tik didėja. Vyresnio amžiaus žmonėms rizika mirti nuo išeminės ligos daug daugiau sumažėja būnant fiziškai aktyviems ir laikantis sveikos mitybos negu geriant nedidelį kiekį alkoholio.

Alkoholis gali bloginti individo sveikatą ir mažinti pajamas per visą žmogaus gyvenimą, nuo žmogaus užuomazgos iščiose iki pat senatvės. Kalbant absoliučiais skaičiais, daugiausiai nuo alkoholio miršta vidutinio amžiaus žmonės (ypatingai vyrai). Tačiau, turint omenyje ir apžvelgiant visą gyvenimo tėkmę, alkoholio vartojimas nėštumo metu gali sutrikdyti vaisiaus smegenų vystymąsi ir yra susijęs su intelekto nukrypimais, kurie išryškėja tik vėliau, vaikystėje. Paauglystėje alkoholis ypatinai veikia smegenis, ir kuo vėliau pradedamas vartoti, tuo mažesnė tikimybė, kad vyresniame gyvenime atsiras problemų ir alkoholinė priklausomybė. Alkoholis kaip svaigalai veikia daugybę centrinės nervų sistemos darinių ir procesų, kurie sąveikaudami su asmens būdo bruožais, asociatyviniu elgesiu ir socialine bei kultūrine veikla, yra veiksniai, lemiantys tyčines ir netyčines traumas ir žalą kitiems (taipogi girtų vairuotojų aukoms), o ne pačiam alkoholį vartojančiam asmeniui. Darbovietėje žalingas alkoholio vartojimas ir sunkaus girtavimo epizodai dažnai sukelia tokias problemas kaip pavaikštos, mažas darbingumas ir netinkamas elgesys, o taip pat gali padidinti alkoholio sukeltų sutrikimų ir priklausomybės riziką.

Kuriant poveikio priemones

Kalbant apie alkoholį, svarbu žinoti, kad yra efektyvių priemonių ir politinių sprendimų, galinčių tuojau pat sumažinti žalą ir pasiekti pagerėjimų. Europa visą laiką buvo alkoholio sukeltos žalos mažinimo pirmose gretose. PSO Europos regionas buvo pirmasis, patvirtinęs alkoholio veiksmų planą 1992 ir vėliau 2000 metais. 2001 metais Stokholme, Švedijoje buvo surengta ministrų konferencija dėl alkoholio ir jaunimo, kuri priėmė deklaraciją apie jaunimą ir alkoholį. 2005 metais vykstant 55-ajai PSO Europos regiono komiteto sesijai, ši veiksmų planą pratęsė alkoholio politikos matmenys, kuriose buvo išdėstyti ir dar kartą pagrįsti pagrindiniai veiksmų palne numatyti principai ir priemonės.

2006 metais Europos Komisija paskelbė Komunikatą dėl ES strategijos, kuriuo buvo paremtos šalys narės jų pastangose mažinti alkoholio keliamą žalą, pagrindinę dėmesį sutelkiant jaunimo, vaikų ir negimusių kūdikių apsaugai; mažinant traumų ir mirčių skaičių nuo eismo nelaimių alkoholio poveikyje; užkertant kelią alkoholio keliamos žalos plitimui tarp suaugusių ir mažinant jo poveikį darbovietėse; informuojant, šviečiant, mokant ir kreipiant dėmesį į žalingą ir rizikingą alkoholio vartojimą bei apie tinkamas jo vartojimo formas; taip pat kuriant ir plėtojant bendrą duomenų bazę visai Europos Sąjungai.

2010 metais, primdama rezoliuciją WHA63.13, 63-čioji Pasaulio Sveikatos Asamblėja patvirtino globalinę strategiją mažinti žalingą alkoholio vartojimo poveikį, paskatino šalis nares priimti ir įdiegti šią strategiją bei kreipėsi į Generalinę Direktorę prašydama pripažinti alkoholio žalingo vartojimo prevenciją ir mažinimą bei globalios strategijos įdiegimą pakankamai svarbiu Organizacijos prioritetu, tuo pačiu užtikrinant tam tinkamus finansinius ir žmogiškuosius resursus; bendradarbiauti su šalimis narėmis bei kiek įmanoma jas remti diegiant globalinę strategiją bei stiprinant visuomenės sveikatos reagavimą į visuomenės sveikatos problemas, sukeltas žalingo alkoholio vartojimo nacionaliniu lygiu šalyse, taip pat stebėti kaip įdiegiama globali strategija. Dabar kaip tik laikas toliau dirbti remiantis šia galimybe ir naujojo Europos veiksmų plano pagalba mažinti alkoholio žalingą poveikį 2012-2020 metais.

Europos veiksmų planas glaudžiai susijęs su intervencijomis, numatytomis kitame darbo plane – Europos neinfekcinių ligų prevencijos ir kontrolės strategijoje (2012–2016), bei šios strategijos įdiegimo veiksmų

plane, tačiau dabartinis veikslių planas smulkiau ir konkrečiau nusako tikslus ir veiklą. Šis veikslių planas taip pat glaudžiai susijęs su naująja Europos sveikatos politika, taip vadinama Health 2020, kurioje neinfekcinės ligos ir jų rizikos faktoriai yra PSO prioritetas 2012-2020 metams.

Politinis atsakas Europoje

Politinis atsakas iki šiol

Nepaisant to, kad šalys narės intensyviai dirba mažinant alkoholio keliamą žalą, yra dar daug neišnaudotų galimybių šioje srityje. *The European status report on alcohol and health*,¹ (Ataskaita apie alkoholio ir sveikatos būklę Europoje, vert.) kuri galėtų būti veikslių plano pagrindas, konstatuoja, kad keturios iš 10 šalių 2009 metais dar neturėjo raštu išdėstytos nacionalinės alkoholio politikos ir tik šešios iš 10 šalių publikavo reguliarias stebėsenos ataskaitas, tačiau naudojo nevienodus ir nestandartizuotus rodiklius. Iš 45 valstybių narių, atsakiusių į apklausą, 27 buvo priėmusios nacionalinę alkoholio politiką, 2005 metais tokios šalys sudarė du trečdalius to skaičiaus (tais metais buvo patvirtinta paskutinė PSO Europos Regiono komiteto rezoliucija dėl alkoholio EUR/RC55/R1).

Daugelyje šalių nacionaliniu lygiu keliamas visuomenės supratingumas. Apskritai šalys ėmėsi efektyvių priemonių ribojančių vairavimą išgėrus, išskyrus nedidelį skaičių šalių, kuriose dar būtų tikslinga sumažinti leistiną maksimalų alkoholio kiekį kraujyje vairuojant. Tačiau kalbant apie naudingesnius politinius sprendimus, vaizdas ne toks džiuginantis – daug šalių visai neriboja alkoholio reklamos, o įstatymai apskritai yra tobulintini. Beveik visur prastai varžoma alkoholio įsigijimo galimybė, o trečdalyje šalių paaugliai iki 18 metų gali laisvai nusipirkti alkoholio. Visumoje, nuo alkoholio surenkamų mokesčių dydis lyginant su kainomis mažmeninėje prekyboje neproporcingai mažas, o lyginant su vartotojo kainų indeksu per pastaruosius penkerius metus, alkoholio kainos nesikeitė arba bent pusėje šalių net sumažėjo.

Bendrai imant, galima teigti, kad alkoholio politika vis dar neatitinka ir neatspindi viso to blogio, kurį žalingas alkoholio vartojimas daro sveikatai, socialiniam gyvenimui ir ekonomikai; alkoholio politika neintegruota į bendrą sveikatos, socialinę ir ekonominę politiką; politiniai sprendimai nepajėgia užtikrinti bendradarbiavimo tarp skirtingų vyriausybės departamentų ir žinybų bei visais jurisdikcijos lygiais.

Ateities politika

Neabejotina, kad dabar palankus laikas tiek atskiroms šalims, tiek kartu, ryžtingai ir veiksmingai mažinant žalingą alkoholio įtaką, ypač 2010 metais priėmus globalią strategiją. Šalys, kurios parodys daugiausiai aktyvumo diegdamos našias ir įrodymais paremtas alkoholio kontrolės strategijas, neabejotinai daug laimės sveikatos, gerovės, našumo ir socialinio gyvenimo srityse. Turint omenyje, kad daugelis su alkoholiu susijusių problem lengvai kerta Europos sienas, ryžtingi veiksmai atneštų pridėtinę vertę visoms šalims. Juk tarptautiniai ryšiai turėtų skatinti, o ne slopinti atskiras šalis būti drąsiomis ir pradėti taikyti įrodymais paremtas inovatyvias priemones mažinant alkoholio vartojimo žalą. Tai PSO mandatas visuomenės sveikatos srityje, jis apima didelę įvairovę galimybių mažinti žalingą alkoholio vartojimą valstybėse narėse, ir jis prieinamas visoms 53-trims PSO Europos regiono šalims narėms.

Ateityje, kad alkoholio politika būtų efektyvi ar atneštų vaisių, ji turi veikti abiem kryptim, t.y. atspindėti sąveiką tarp alkoholio politikos ir socialinės raidos bei socialinio kapitalo. Kitais žodžiais tariant, neįmanoma pasiekti efektyvios socialinės raidos, vedančios prie geresnio žmoniškumo, sveikatos ir socialinio kapitalo, ir neįmanoma sumažinti alkoholio daromos žalos nepagerinus žmoniškumo, sveikatos ir socialinio kapitalo. Dar

¹ *European status report on alcohol and health* 2010. Copenhagen, WHO Regional Office for Europe, 2010 (http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0004/128065/e94533.pdf, informacija išrinkta 2011 birželio 16 d.).

daugiau, pakankamas socialinis, sveikatos ir žmogiškasis kapitalas bei greitas visuomenės problemų sprendimas yra būtinos sąlygos sušvelninti tuos globalinius stresą keliančius faktorius ateityje, kurie stipriai paveiks sveikatos būklę Europos regione, kaip atsitiks, pavyzdžiui, klimato kaitos pasėkoje.¹

1. Efektyvi ateities alkoholio politika bus tokia, kuri užtikrins:

- alkoholio politikos integravimą į bendrą ekonominę ir gerbūvio politiką, kartu prisidedant prie efektyvios socialinės, sveikatos ir ekonominės gerovės raidos visuomenėje;
- bendrus veiksmus tarp skirtingų valstybinių departamentų ir žinybų, nustatant ir vykdant tas iniciatyvas, kurios atneštų naudą atskirai kiekvienam sektoriui ir visai visuomenei;
- visuomenės ir privačių veikėjų bendrus veiksmus ir jų įsitraukimą, taip pat identifikuojant ir vykdant tas iniciatyvas, kurios atneštų naudą tam tikrai visuomenės grupei ar privatiems veikėjams;
- alkoholio politikos priemonių integravimą į visą veiklą, kuri skatina ir remia gerovę ir sveiką gyvenseną bei mažina infekcinių ir neinfekcinių ligų našą;
- gebėjimų ir galimybių ugdymą savivaldybėse, vietinėse bendrijose ir pilietinėje visuomenėje įdiegiant efektyvias alkoholio kontrolės programas, apimančias visus visuomenės sluoksnius;
- taikymą skatinančių ir ribojančių priemonių, kurios padėtų asmenims arba šeimoms pasirinkti sveikatingesnę sprendimą, kai iškyla klausimas naudoti ar nenaudoti alkoholi;
- kad bus atsižvelgta į paklausą ir bus reaguota į alkoholio vartojimą, kuris kartu su kitais veiksniais įtakoja žmonių gyvenimus; ir
- pripažinimą, kad visi, tiek individai, bendrijos, vietinės sveikatos bei socialinės rūpybos organizacijos, nevyriausybinės organizacijos, alkoholio pramonė, vyriausybė, yra veikiantys asmenys.

Tikslai

Toliau tęsiant darbą, pradėtą ankstesniajame Europos alkoholio veiksmų plane, dabartiniame veiksmų plane yra penki pagrindiniai tikslai, atitinkantys globalią strategiją. Jais siekiama:

- kelti supratingumą apie tos naštos pobūdį ir apie tą didžiulį žalą, kurią alkoholio vartojimas daro sveikatai, socialiniam gyvenimui ir ekonomikai, bei įpareigoti vyriausybę kreipti didesnę dėmesį į šią naštos keliamų problemų sprendimą;
- stiprinti duomenų bazę ir geriau skleisti žinias apie alkoholio sukeliama žalą, jos dydį, sąlygojančius veiksnius ir efektyvias prevencines ir žalą mažinančias intervencijas;
- didinti techninę pagalbą, galinčią pagerinti šalių narių gebėjimus mažinti alkoholio keliamą žalą, vadovaujant ir gydant alkoholio sukeltus sutrikimus bei su alkoholiu susijusias sveikatos būkles;
- skatinti partnerystes ir gerinti darbo tarp atskirų sričių koordinavimą; geriau sutelkti resursus, reikalingus bendriems veiksams alkoholio keliamos žalos mažinimui; ir
- gerinti stebėsenos ir monitoringo sistemas vietinėse žinybose, nacionaliniu ir Europos lygiu, taip pat užtikrinti kuo efektyvesnę informacijos sklaidimą ir pritaikymą įvairiose politikos kūrimo, vertinimo ir propagavimo srityse.

¹ *Protecting health in an environment challenged by climate change: European Regional Framework for Action*. Copenhagen. WHO Regional Office for Europe, 2010 (document EUR/55934/6 Rev.1, http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0005/95882/Parma_EH_Conf_edoc06rev1.pdf, informacija išrinkta 2011 birželio 11 d.).

Veiksmai ir rezultatai

Visose Europos šalyse veikia vienoks ar kitoks alkoholio reguliavimo mechanizmas (apribojimai ar planai). Žinoma, jų veiklos sfera skiriasi, taip pat kaip skiriasi patirtis tų šalių, savivaldybių ar sričių, kuriose diegiamos reguliavimo priemonės. Tačiau nežiūrint koks griežtas ar stiprus būtų šalies alkoholio planas, kiekvienai šaliai bus naudinga jį peržvelgti, atnaujinti ar sustiprinti.

Nacionalinis alkoholio veiksmų planas reikalingas nustatyti prioritetams ir gairėms. Prioritetus diktuoja nacionaliniai sveikatos tikslai, jie padeda išsipareigoti naujiems veiksams ir rasti tam reikalingų resursų. Tikslai ir prioritetai turi būti pagrįsti epidemiologiniais rodikliais, tuo pačiu strategijas bei intervencijas privalu pasirinkti remiantis faktiniais įrodymais. Specifiniai pavyzdžiai kaip mažinti alkoholio sukeltą žalą yra pasiūla ribojančios priemonės (politika vairuojančių išgėrus atžvilgiu, alkoholio mokesčiai, ribojimai susiję su alkoholio įsigijimo taškų tankiu, prekybos dienomis ir valandomis, minimaliu pirkėjo amžiumi) bei paklausą ribojančios priemonės (kuo ankstesnis geriančių asmenų nustatymas ir perspėjančios intervencijos sveikatos apsaugoje ir darbovietėje, gydymo ir reabilitacijos programos).

Žemiau išvardinti punktai apima dešimt veiklos sričių, ta pačia seka kaip jos atsispindi PSO globalinėje alkoholio žalos mažinimo strategijoje. Rekomenduojamas rinkinys politinių sprendimų ir priemonių, iš kurių galima rinktis ir jas taikyti nacionaliniu lygiu atsižvelgiant į aplinkybes šalyje, tokias kaip religinį ir kultūrinį kontekstą, tap pat nacionalinius visuomenės sveikatos prioritetus, resursus, pajėgumus ir gebėjimus. Štai šios pagrindinės sritys:

- vadovavimas, sąmoningumas ir įsipareigojimas;
- sveikatos paslaugų reagavimas;
- bendruomenių ir darbuotojų veiksmai;
- politika vairuojančių išgėrus atžvilgiu ir poveikio priemonės;
- galimybė įsigyti alkoholio;
- alkoholinių gėrimų marketingas;
- kainų politika;
- neigiamų girtavimo pasekmių ir alkoholinių intoksikacijų mažinimas;
- nelegalaus ir padirbto alkoholio keliamos žalos visomenės sveikatai mažinimas; ir
- stebėseną bei monitoringą.

Kiekvienas punktas pradedamas antrašte, aptaria vieną ar daugiau rezultatų ir atitinkamų indikatorių. Po trumpo situaciją apibūdinančio paragrafo seka strategijų aptarimas. Galiausiai išvardijamos kelios veiksmų galimybės. Siūlomi veiksmai ir juos grindžianti faktinė medžiaga remiasi dvejomis 2009 metų PSO publikacijomis.^{1,2}

Kiekvienai šaliai narė turėtų apgalvoti, kokios jai iškyla su alkoholiu susijusios problemos ir nutarti kurie iš išvardintų veiksmų būtų tinkamiausi ir efektyviausi jos atveju. Nėra vieno visoms Europos regiono šalims narėms tinkamo modelio. Svarbiausia, kad valstybės imtųsi tų veiksmų, kurie geriausiai padėtų sumažinti žalą, keliamą alkoholio vienoje ar kitoje šalyje.

¹ *Evidence for the effectiveness and cost-effectiveness of interventions to reduce alcohol-related harm*. Copenhagen. WHO Regional Office for Europe, 2009 (http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0020/43319/E92823.pdf, informacija išrinkta 2011 birželio 16 d.)

² *Handbook for action to reduce alcohol-related harm*. Copenhagen WHO Regional Office for Europe 2009 (http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0012/43320/E92820.pdf, išrinkta 2011 birželio 16 d.).

Dešimt veiklos sričių

Vadovavimas, sąmoningumas ir įsipareigojimas

Antraštė

Siekiant efektyvios alkoholio politikos, apčiuopiamos naudos galima tikėtis tik esant tinkamam nacionalinės ir vietos valdžios vadovavimui. Toks vadovavimas užtikrins, kad visos žinybos ir visomenės sektoriai yra informuoti ir pasirengę vykdyti alkoholio žalos mažinimo veiklą bendrais sutartiniais veiksmais ir atėjus laikui džiaugsis savo darbo vaisiais. Geriausia to pasiekti per visapusiškus veiklos planus, per kuriuos kaip per kokius “agentus” skleidžiamas supratimas apie žalą, informuojama visuomenė ir užtikrinama jos parama.

Rezultatai

Per visą šio veiksmų plano trukmę šalys paruošia, įgyvendina, apžvelgia and bent kartą patikslina savo aiškų nacionalinį alkoholio veiklos planą ar strategiją. Šalys užtikrina, kad jų gyventojai yra pastoviai informuojami apie alkoholio žalą individams, šeimoms ir bendruomenėms ir apie priemones, kurių pagalba galima žalą sumažinti.

Rodikliai

Rodikliai: buvimas nacionalinio alkoholio veiklos plano ar strategijos, atskirai arba kaip visuomenės sveikatos plano dalis; priemonės įvertinti sąmoningumą, informuotumą, požiūrius ir nuomones per viešosios spaudos apžvalgas ir atsitiktinai atrinktus gyventojų apklausos atsiliepimus.

Prielaidos

Kad alkoholio sukeltos žalos mažinimo veiksmų planas būtų efektyvus, būtina užtikrinti infrastruktūrą, kurios pagalba vystoma politika, nustatomi prioritetai, atliekamas monitoringas ir stebėseną, mokslo tyrimai ir vertinimas, ugdoma darbo jėga ir įgyvendinamos programos. Nepaisant pasiekimų kuriant elementarią alkoholio veiksmų infrastruktūrą, akivaizdu, kad daugelyje narių valstybių vis dar trūksta politinės valos ir privačių bei valstybinių investicijų. Iššūkis tebėra užtikrinti, kad ši infrastruktūra būtų pakankamai išplėta ir pajėgi.

Daugelyje nacionalinių alkoholio strategijų ir iniciatyvių pabrėžta būtinybė informuoti ir šviesti visuomenę. Ji išreikšta pagrindiniu reikalavimu, įpareigojančiu suteikti informaciją vartotojams ir įgalinančiu šviesti visuomenę apie alkoholį ir jo riziką sveikatai. Tačiau čia gali atsispindėti ir kita pozicija, nors jai ir prieštarauja faktai, - kad alkoholio sukeltas problemas galima išspręsti vien tik švietimo ir informavimo pagalba. Praktiškai skleidžiant žinias apie alkoholį ir šviečiant šia tema, apsiribojama pateikimu informacijos apie vartojimo riziką, pagalbos prieinamumą alkoholio sukeltų sutrikimų atveju bei ieškant visuomenės paramos alkoholio politikos stiprinimui.

Strategijos

Nacionalinis alkoholio veiksmų planas arba strategija reikalingi nustatyti prioritetams ir veiklos gairėms. Nacionaliniai sveikatos tikslai padeda pasirinkti prioritetus, įsipareigoti naujiems veiksmams ir paskirti tam reikalingus resursus. Tokie tikslai ir prioritetai turi būti paremti faktine epidemiologine situacija, lygiai kaip strategijų ar intervencijų pasirinkimas turi būti paremtas faktiniais duomenimis. Kai rezultatus galima

išmatuoti, politikos tikslai įgyja daugiau specifiškumo, tampa įmanoma atlikti pažangos monitoringą, o tai dažnai įkvepia partnerius paremti politikos iniciatyvas. Atsiskaityti už tą įtaką sveikatai, kurią daro su alkoholiu susijusi veikla, turi visi visuomenės sluoksniai, taip pat ir vyriausybės pareigūnai, rengiantys veiklos planus, skirstantys resursus ir inicijuojantys įstatymdavystę bei neturinčias įstatyminės galios rekomendacijas ar apribojimus, kurių laikymąsi stebi reguliuojančios struktūros. Siekiant užtikrinti skaidrumą ir atsiskaitomumą, išmatuojami rezultatai gali būti publikuojami nacionaliniu, o kur įmanoma, ir vietiniu lygiu.

Šalies vyriausybė atsako už nacionalinio alkoholio plano kūrimą ir vykdymą, tačiau ta atsakomybė dažniausiai tenka keletui vyriausybės departamentų ir žinybų. Gali būti įtraukti tokie departamentai kaip pramonės ir prekybos, žemės ūkio, darbo, finansų ir sveikatos. Dažnai būna, kad kuriant bendrą alkoholio planą, šių skirtingų žinybų interesus ir prioritetus reikia suderinti tarpusavyje, o kai kurie sektoriai gali turėti neproporcingai didelę valdžią. Siekiant užtikrinti, kad priimant sprendimus dėl alkoholio politikos, būtų atsižvelgta į visus valstybės sektorius ir veikėjus, reikalinga koordinacija. Į koordinacinį organą, tokį kaip pavyzdžiui nacionalinė alkoholio taryba, turėtų įeiti ministerijų, sveikatos profesionalų ir kitų partnerių vyresnieji atstovai.

Rengiant alkoholio veiksmų plano turinį, būtinai reikalinga visuomenės ir politikų parama. Tautos politikams duota valdžia reguliuoti ir daryti įtaką tai aplinkai, kurioje vyksta prekyba alkoholiu. Politikai dažnai gali ypatingai domėtis alkoholio problemomis, o susidomėjimas gali varijuoti priklausomai nuo jų oficialių pareigų ir nuo asmeninio požiūrio. Kontaktai su tam tikrais veikėjais už vyriausybės ribų, tokiais kaip alkoholio pramonės ar sveikatingumo grupės, gali keisti politikų pažiūras į specifines alkoholio politikos sritis ir gali įtakoti alkoholio politikos formavimą ir tobulinimą. Alkoholio politikos reformą gali įtakoti visuomenės reagavimas ir piliečių nuomonė. Šalia vyriausybės, sveikatos ir medicinos profesionalų ir institucijų, remiančių į visuomenės sveikatą nukreiptą alkoholio politiką, yra dar nepriklausomos, visuomenės finansuojamos institucijos, draudimo industrijos programos, su alkoholio problemomis susijusios nevyriausybinės organizacijos ir tinklai bei profesinės visuomenės sveikatos asociacijos.

Visuomenę informuojančios sveikatos mokymo kampanijos apie alkoholį ir atsakingą alkoholio naudojimą turėtų kalbėti apie alkoholio vartojimo riziką bei galimybę gauti gydytojo pagalbą mažinti žalingą poveikį. Visuomenės švietimo programos taipogi turėtų būti taikomos remiant tam tikras alkoholio politikos priemones, ypač kai įvedamos naujos priemonės, tokios kaip mažesnis leidžiamas alkoholio kiekis kraujuje vairuojant, padidintas minimalus amžius asmenų, kuriems parduodamas alkoholis arba padinti alkoholio mokesčiai. Nauji informacijos šaltiniai yra internetinės informacinės programos, „audito testavimas“ („audit testing“, angl.) ar savitarnos patarimai.

Veiklos galimybės

Alkoholio politikos vykdymui šalyse turi būti užtikrinta pakankama visuomenės sveikatos infrastruktūra, tame tarpe ir politinė valia ir geras vadovavimas. Šalyse taip pat turi būti skirta pakankamai resursų vyriausybės pareigūnams, atsakingiems už žalingo alkoholio vartojimo prevenciją ir vadybą, turi būti užtikrinta, kad alkoholio politikoje ir mokslo tyrimuose būtų imtasi priemonių gerinti pajėgumus, ir kad politikoje ir praktinėse programose visose žinybose ir visais lygiais yra žinių ir faktinių įrodymų, liudijančių apie alkoholio poveikį. Kuriamos strategijos turi būti visaapimančios ir su kiek įmanoma mažiau neigiamų pasekmių. Veiksmingos politikos priėmimui, diegimui ir įtvirtinimui kliudo tokie veiksniai kaip skaidrumo ir informuotumo stoka, prastas pasirengimas ir prasta darbo organizacija įvedant naują politiką ir įstatymus, finansavimo trūkumas, korupcijos buvimas bei visuomenės nepasitikėjimas valdžia. Šalims būtinai reikia turėti aiškų nacionalinį alkoholio veiksmų planą ar strategiją su išmatuojamais sveikatos ir politiniais rezultatais; koordinacinį organą ar mechanizmą, skatinantį bendrus politikų veiksmus įvairiose vyriausybės

žinybose ir sektoriuose, ir pakankamai stiprų nevyriausybinį sektorių, laisvą nuo galimų interesų konflikto ir suinteresuotą visuomenės sveikata, išreiškiantį pilietinės visuomenės valią.

Sveikatos paslaugų atsakas

Antraštė

Sveikatos apsauga, o su jos pagalba taip pat socialinės gerovės, švietimo ir darbo žinybos turi realias galimybes pagerinti sveikatą ir sutaupyti finansų per plačiai diegiamas trumpalaikes patariamąsias programas, kurios įrodė savo veiksmingumą gerinant sveikatą ir išvengiant ankstyvų mirčių dėl pavojingo ar rizikingo alkoholio vartojimo,¹ ir per įrodymais paremtas alkoholinių sveikatos sutrikimų gydymo programas. Taip pat reikia kreipti ypatingą dėmesį į alkoholio vartojimo mažinimą nėštumo metu, į tai, kad nuo alkoholio priklausomybės sukeltų pasekmių ir su alkoholiu susijusios žalos būtų apsaugoti kiti girtaujančio asmens šeimos nariai ir vaikai. Šiam darbui turėtų vadovauti vyriausybė ir sveikatos draudimo kompanijos, skatindamos skirtingose sąlygose dirbančius paslaugų teikėjus būti iniciatyviais ir imtis tuo metu būtinų veiksmų.

Rezultatai

Per visą šio veiksmų plano trukmę šalyse turėtų vis labiau mažėti atotrūkis tarp dviejų žmonių grupių, būtent tos žmonių grupės, kurie gauna patarimus kaip mažinti alkoholio vartojimą ir jo žalą, ar gydomi nuo alkoholio sukeltų sutrikimų ir tos žmonių grupės, kuriems tokie patarimai ar gydymas bei įjungimas į socialines reabilitacijos programas būtų labai naudingi, bet kurie to negauna.

Rodikliai

Rodikliai būtų: kokią proporciją populiacijoje sudaro suaugę gyventojai, rizikingai ar žalingai vartojantys alkoholį ir kokia proporcija gyventojų, rizikingai ir žalingai vartojančių alkoholį, kurie gavo gydymą ir patarimą iš pirminės sveikatos priežiūros tiekėjo kaip mažinti alkoholio vartojimą.

Prielaidos

Alkoholio sukelti sutrikimai, tame tarpe ir žalingas alkoholio vartojimas bei alkoholio priklausomybės yra oficialiai įtraukti į psichinių ir elgsenos sutrikimų sąrašą Tarptautinėje statistinėje ligų ir sveikatos problemų klasifikacijoje, 10-tame peržiūrėtame leidime (TLK-10). Apskritai, alkoholio sutrikimų paplitimas yra gana didelis, daugelyje šalių vienas iš šešių suaugusių asmenų išgeria bent 40 g alkoholio vyrams ir 30 g alkoholio per dieną moterims, o vienas iš 16 suaugusių per vienerius metus kenčia nuo alkoholio priklausomybės. Beveik visose tirtose šalyse yra gana didelis atotrūkis tarp to skaičiaus žmonių, kurie gautų naudos iš patarimų sumažinti alkoholio vartojimą arba žalos prevencijos, įsijungimo į socialines reabilitacijos programas ar gydymosi nuo alkoholio sukeltų sutrikimų ir to žmonių skaičiaus, kuriems iš tiesų duodami tokie patarimai ar jie gauna gydymą. Buvo apskaičiuota, kad faktiškai nustatomas tik 1 iš 20 žalingai ar pavojingai alkoholį vartojančių asmenų ir tik vienas iš 20 gauna patarimą pirminėje paslaugų tiekimo įstaigoje; panašiai kaip ir mažiau negu 1 iš 20 asmenų, kuriems diagnozuota alkoholio priklausomybė, iš tiesų kreipėsi į specialistą gydymui.

¹ Pavojinga riba laikoma, jei vyras suvartoja daugiau negu 40 g alkoholio per dieną ir moteris - daugiau 30 g alkoholio per dieną.

Strategijos

Yra svarių įrodymų, liudijančių tą naudą, kurią pavojingai ir žalingai alkoholį vartojantys asmenys gali gauti per ankstyvo identifikavimo ir trumpalaikės patariamąsias programas pirminėje sveikatos priežiūros grandyje, socialinės gerovės srityje, greitosios pagalbos ir nelaimingų atsitikimų žinybose, taip pat tokių programų rengimo naudą darbo vietose ir mokymo institucijose. Vyriausybės gali paremti tokias trumpalaikės programos ir probleminių asmenų identifikavimą bei jų siuntimą pas specialistus, pasirūpindamos klinikinėmis gairėmis tokioms intervencijoms vykdyti; taip pat užtikrindamos, kad pirminio sveikatos apsaugos lygio specialistai būtų apmokyti, gautų medžiagą ir konsultacijas tokių programų vykdymui; kad jie būtų deramai atlyginami už šias intervencijas užskaitant jas kaip kvalifikacijos kėlimą arba kaip užmokestį už suteiktas paslaugas. Pirminio lygio paslaugų teikėjams yra lengviau taikyti tokias intervencijas, kai jie žino, kad, susidūrę su sunkiais girtavimo atvejais, gaus specialistų pagalbą. Pageidautina, kad alkoholinių sutrikimų atvejais perdavimas iš pirminio lygio specialistui vyktų kuo sklandžiau. Asmenims, kuriems įrodymais paremtas elgsenos ir farmakologinis gydymas gali būti naudingas, reikia teikti specialistų, gydančių alkoholio sukeltus sutrikimus ir padedančių išsivaduoti nuo alkoholio vartojimo, paslaugas. Dabar priimta vengti ilgalaikio gydymo ligoninėje, daugiau orientuojantis į ambulatorinį ir bendruomeninį gydymą. Daugiau nerekomenduojama taikyti privalomą gydymą, išskyrus teismo sprendimu paskirtą gydymą dėl daugkartinio vairavimo išgėrus, nes yra duomenų liudijančių tokio gydymo efektyvumą. Akušeriniai ir ginekologiniai skyriai turi užtikrinti, kad visos nėščiosios būtų informuotos, ir jei reikia, gautų patarimus dėl gėrimo nėštumo metu, socialinių paslaugų teikėjai turėtų teikti paramą padedančią apsaugoti šeimų narius ir vaikus nuo girtaujančio šeimos nario keliamo pavojaus dėl alkoholio priklausomybės ir alkoholio vartojimo sutrikimų.

Veiklos galimybės

Visi faktiniai įrodymai liudija, kad daugumas pavojingai ir žalingai girtaujančių asmenų reikiamu metu negauna patarimų iš pirminio lygio paslaugų teikėjų, ir daugelis žmonių su alkoholio vartojimo sutrikimais, galintys pasinaudoti gydymu, jo negauna. Tokiai situacijai tęsiantis ir manant, kad tai nieko nekainuoja, labai apsirinkama. Investicijos į ankstyvą perspėjimą ir trumpalaikės patariamąsias programas ne tik pagerina sveikatą ir prailgina gyvenimą, bet ir taupo sveikatos sistemos pinigus. Galima imtis veiksmų dviem lygiais:

- Išsikelti tikslą, kad 30% populiacijos, rizikingai vartojančios alkoholį, būtų pasiūlytos ankstyvo perspėjimo ir trumpalaikės patariamąsios programos. Šį tikslą galima pasiekti įdiegus tam tikrą sistemą, (apimančią ir paslaugų teikėjų apmokymą), kad kiekvienam pacientui, užsiregistravusiam pas naują pirminį sveikatos paslaugų teikėją, būtų patikrinta sveikata ir jis būtų konsultuotas dėl tam tikrų ligų (aukštas kraujospūdis ar tuberkuliozė) ar jis eitų į specialias klinikas, vykdančias šias intervencijas. Reikia apsvarstyti galimybę informaciją gauti internetu bei per patarimus kaip padėti sau pačiam.
- Išsikelti tikslą, kad 60% populiacijos, rizikingai vartojančios alkoholį, būtų pasiūlytos ankstyvo perspėjimo ir trumpalaikės patariamąsios programos. Šis ambicingesnis tikslas reikalautų kiekvienam pacientui, gaunančiam pirminio lygio paslaugas, pasiūlyti tokias intervencijas, nepaisant apsilankymo priežasties. Tai reikalautų didesnių investicijų apmokymui ir išmokoms pirminės priežiūros paslaugų teikėjams.

Veiksmai bendruomenėje ir darbovietėse

Antraštė

Veikiant vietiniu lygiu, bendruomenėse, darbovietėse ir mokymo įstaigose, galima sumažinti žalingą alkoholio vartojimą, keisti ne tiek individo, kiek kolektyvinį elgesį, jei tie veiksmai koordinuoti ir sutartini. Visuomenės švietimo kampanijos ir alkoholinių gėrimų etiketės, informuojančios apie žalą sveikatai, gali padėti veikti vietose bei remti tam tikras alkoholio politikos priemones. Kad būtų kiek įmanoma efektyvesni, kolektyviniai vietinio lygio veiksmai turi remtis partneryste ir gebėjimų ugdymu skirtingose žinybose, skirtinguose visuomenės sluoksniuose jiems turi būti tinkamai vadovaujama.

Rezultatai

Per visą šio veiksmų plano trukmę, šalys turėtų, kur įmanoma, kiek įmanoma labai stengtis didinti skaičių sveikatą remiančių mokyklų, į kurių veiklą įeitų ir alkoholio prevencija; skaičių savivaldybių, turinčių savo alkoholio veiksmų planus; skaičių darboviečių ir įdarbinančių įstaigų, kurios diegtų „alkoholis darbovietėje“ politiką ir programas.

Rodikliai

Rodikliai: proporcija mokyklų, savivaldybių and darboviečių, diegiančių alkoholio politiką ir programas, kurios remiasi specifiniais kriterijais.

Prielaidos

Yra didelis privalumas, kai bendruomenės vykdo alkoholio politika, nes tokiu atveju alkoholio problemos iš karto matomos kaip pasekmė, į kurią bendruomenė turi tiesiogiai reaguoti, kaip pavyzdžiui traumų ir mirčių nuo eismo nelaimių atveju, turi aprūpinti ligoninių ir greitosios medicinos pagalbos paslaugomis ir pasirūpinti intervencijomis žalingo alkoholio vartojimo ir alkoholinės priklausomybės atvejais. Dėlto svarbu, kad savivaldybės turėtų alkoholio planus, kuriuose būtų matyti, kaip alkoholio politika taikoma mokyklose ir darbovietėse, kaip išduodamos licenzijos, kurių pagalba galima kontroliuoti galimybę nusipirkti alkoholio restoranuose, baruose, ir t.t. Savivaldybės taip pat turi suteikti kvalifikaciją profesionalams socialiniame sektoriuje, vaikų darželiuose ir mokyklose, kurie sugebėtų anksti pamatyti alkoholio keliamas problemas ir nukreiptų asmenis trumpalaikėms intervencijoms ar gydymui nuo alkoholio. Alkoholio politikos atžvilgiu bendruomenės labai skiriasi viena nuo kitos. Miestų aplinka, ypač jei tai menkai socialiai aprūpintos vietos arba kai tose vietose vyksta nakties prekyba gali būti rizikos faktorius dėl pavojingo alkoholio vartojimo įpročių ir priimtų normų, dažnų girtuoklių keliamų išpuolių ir neramumų.

Darbovietėse žalingas alkoholio vartojimas ir sunkaus girtavimo epizodai didina galimybę atsirasti pravaikštomis, mažam darbo našumui, vėlavimui į darbą, išėjimui iš darbo per anksti, nelaimingiems atsitikimams, dažnai darbuotojų kaitai dėl priešlaikinės mirites, netinkamam elgesiui, vagystėms ir kitokiems nusikaltimams, reikalaujantiems disciplinuojančių priemonių, prastiems bendradarbių santykiams ir žemai kompanijos kultūrai. Iš kitos pusės, didelis stresas ir mažas pasitenkinimas darbu gali būti tie pastovūs faktoriai darbovietėse, kurie gali padidinti alkoholio vartojimo sutrikimų ir alkoholio priklausomybės riziką.

Strategijos

Į alkoholio švietimą reikia žiūrėti kaip į bendrą politikos dalį. Jis turėtų prasidėti vaikystėje tėvų pagalba ir tęstis mokyklose kaip holistinio požiūro dalis sveikatą remiančių mokyklų programose. Žinant jo ribotumą,

švietimas apie alkoholį turėtų būti grindžiamas programomis, jau įrodžiusiomis savo efektyvumą, pagrindinį dėmesį kreipiant į jaunimą būtent tam tikrame jų vystymosi laikotarpyje ir sudarant atskiras grupes, kalbant su tos grupės jaunuoliais būtent tuo laikotarpiu, testuojant intervencijas su mokytojais ir kitais tos grupės nariais, užtikrinant kad programa būtų interaktyvi ir formuotų įgūdžius, keltų visiems dalyviams svarbius elgesio keitimo tikslus, būtų kartojama kitais metais siekiant užtvirtinti žinias. Į šias programas turėtų būti inkorporuota informacija, turinti praktinę neatidėliotiną naudą jaunimui. Turėtų būti pravedami atitinkami mokytojų apmokymai, kurie padėtų mokytojams interaktyviai išdėstyti medžiagą, propaguojant ir platinant tą programą, kuri pasirodys efektyviausia. Reikėtų apsvarstyti, ar netaikyti ir į šeimas nukreiptų programų, kadangi alkoholio problema šeimoje yra ne tik girtaujančio problema, bet taip pat ir partnerio sveikatos bei ypatingai vaikų vystymosi problema. Bendruomenėse vykdomoms prevencinėms programoms svarbu parengti vaikus prižiūrinčius kvalifikuotus asmenis (tame tarpe ir mokytojus) kurie galėtų prvesti ankstyvas intervencijas tėvams turintiems alkoholio problemų ir nusiųsti juos trumpalaikėms intervencijoms ar gydymui. Taikant tokį požiūrį, bus suteikta parama šeimoms ir vaikams.

Alkoholio keliamą žalą darbovietėse galima sumažinti propaguojant darbovietes be alkoholio, taikant tokį vadybos stilių, kuris mažintų stresą darbe ir didintų apdovanojimus ir skatinimus darbe, taip pat papildomomis intervencijomis darbovietėse, kurias galima būtų užsakyti, tokias kaip psichosocialinių įgūdžių mokymas, trumpi patarimai ir programos informuojančios apie alkoholį.

Preveninės programos bendruomenėse gali efektyviai mažinti vairavimą išgėrus, alkoholio sukeltas žūties keliuose ir užpuolimų metu patirtas traumas. Bendruomenės gali susitelkti ir tai įrodė, keldamos klausimą apie girtavimą licenzijuotuose patalpose (dėl triukšmo ir agresyvaus elgesio), ieškodamos ir rasdamos specifinius būdus spręsti toms problemoms ir pareikalaudamos iš barų savininkų, kad jie pripažintų savo atsakomybę prieš visuomenę ir imtųsi spręsti kylančias problemas. Vertinant tokias bendruomenės susitelkimo pastangas ir tokių iš apačios kylančių projektų dokumentaciją, randama, kad sutelkus savo pastangas bendruomenė gali sumažinti agresiją ir kitas problemas kylančias dėl girtavimo licenzijuotose patalpose. Pagrindinis efektyvių bendruomenės programų bruožas yra tas, kad jos įdiegia ir remia tokias intervencijas, kurios įrodė savo veiksmingumą, tokias kaip įstatymai vairuojant išgėrus arba griežtesnis alkoholio pardavimo įstatymo laikymasis mažamečiams ar girtiems asmenims.

Veiklos galimybės

Nesugebėjus koordinuoti ar nukreipti švietimo apie alkoholį iniciatyvų, rizikuojama toliau netinkamai ir neefektyviai naudoti menkus resursus, pavyzdžiui diegiant prastai suprojektuotas ir neveiksmingas programas. Panašiai kaip ir nesugebant toliau investuoti į bendruomenių programas, gali būti prarasta galimybė gauti visuomenės paramą naujiems veiksams alkoholio politikoje. Be to panašu, kad daugelis jau egzistuojančių bendruomenių ir darboviečių programų nebuvo tinkamai projektuotos ir diegiamos arba kad jos nebuvo vertintos. Čia atsiveria daug veiklos galimybių.

Reikia imtis perprojektuoti ar iš naujo investuoti į alkoholio švietimo programas mokyklose ir visuomenės informavimo kampanijose. Tas pastangas reikia finansuoti proporcingai nuo jų potencialaus poveikio. Iš naujo projektuojant reikia remtis poreikių vertinimu, kuris savo ruožtu gaunamas iš visuomenės apklausų apie alkoholį rezultatų. Naujai sukurtos švietimo programos turėtų teikti informaciją apie riziką vartojant alkoholį, galimybę gauti konsultacijas ir gydymą mažinant pavojingą alkoholio vartojimą taip pat įrodymus apie efektyvią alkoholio politiką.

Reikia stengtis remti ir padėti kurti vietinių bendrijų ir savivaldybių gebėjimus. Vietinių bendrijų ir savivaldybių atsakomybė mažinti pavojingą alkoholio vartojimą vis auga ir jos apima vis platesnę sritį. Tam reikia daugiau apmokymų vietose, skatinant gebėjimų ir įgūdžių tobulinimą, remiant vietines grupes,

užtikrinant kad jos galėtų pilnai naudotis visu spektru potencialių faktais paremtų strategijų ir politinių sprendimų.

Reikia kurti bendruomenių ir darbuotojų resursus veiksams, nukreiptiems į alkoholį. Tokie resursai turi apimti dokumentaciją apie efektyvias alkoholio programas ir analizę faktorių, prisidedančių prie jų sėkmės bendruomenėse ir darbuotojėse. Jie taip pat turi apimti vertinimo įrankius, įgalinančius alkoholio programų vadybininkus užtikrinti, kad šie būtų faktoriai įtraukti į bendruomenių ir darbuotojų programas, jų projektus ir įdiegimą.

Tam kad būtų geriau projektuojamos ir įdiegiamos tiek naujos, tiek jau veikiančios programos, ir kad būtų pasiekti geriausi rezultatai bendruomenėse ir darbuotojėse, reikia sukurti ir finansuoti mechanizmą, padedantį įvertinti ir dokumentiškai užfiksuoti programas.

Reikia peržiūrėti atitinkamus nacionalinius įstatymus, ieškant galimybių juos pakoreguoti siekiant skatinti ir remti iniciatyvas bendruomenėse ir darbuotojėse, o ne joms trukdyti.

Vairavimas išgėrus – politika ir mažinimo priemonės

Antraštė

Net ir mažas alkoholio kiekis gali bloginti vairavimą, todėl veiksmai mažinti vairavimo išgėrus plitimą susilaukia didelio visuomenės palaikymo, tuo labiau, kad daugelis vairavimo išgėrus aukų yra ne patys apgirtę vairuotojai. Tačiau norint pasiekti kuo didesnio efektyvumo mažinant nereikalingų tragiškų sužeidimų ir mirčių skaičių dėl vairavimo išgėrus, reikia vyriausybės, eismo policijos, kriminalinės ir teisėtvarkos sistemų, saugos tarnybų, sveikatos apsaugos, vietinių bendruomenių ir kitų atsakingų organų pastovaus suvienyto atsako.

Rezultatas

Per visą šio veiksmų plano trukmę šalys turi pastoviai mažinti ir pasiekti kiek įmanoma mažesnę skaičių mirčių dėl vairavimo išgėrus.

Rodiklis

Rodiklis šiame skyriuje yra mirčių skaičius dėl vairavimo išgėrus.

Prielaidos

Apskritai daugelyje Europos šalių mirčių ir traumų dėl vairavimo išgėrus skaičius mažėja, nors dar yra daug galimybių gerinti šį rodiklį. Nepaisant to, kad jaunimas palyginti daugiau rizikuoja sukelti avariją vairuojant išgėrus, tačiau kalbant apsoliučiais skaičiais, tokie atvejai labiau paplitę tarp vidutino amžiaus vairuotojų. Daugumas europiečių remia griežtesnes kovos su vairavimu išgėrus priemones, tame tarpe ir didesnę policijos vaidmenį. Įstatymuose dėl vairavimo išgėrus, jų priverstinio vykdymo priemonėse ir sankcijose reikia turėti omenyje didėjantį skaičių privačių ir profesionalių vairuotojų, kertančių sienas Europos regione. Pakartotinai pažeidimai ar itin didelis alkoholio kiekis kraujyje gali būti alkoholio sutrikimų ar alkoholinės priklausomybės rodiklis, šiais atvejais turi būti pastoviai prieinamas gydymas.

Strategijos

Kovojant su vairavimu išgėrus, taip pat ir su kitų psichoaktyvių medžiagų vartojimu vairuojant, mažinama žalos rizika ne tik pačiam vairuotojui, bet ir keleiviams, pėstiesiems bei kitiems vairuotojams. Viena veiksminga priemonė yra paprasčiausiai sumažinti leistiną alkoholio kiekį kraujyje (AKK). Šios priemonės veiksmingumas dar padidės, kombinuojant ją su kitomis priemonėmis. Šaliai, kurioje ši riba yra virš 0,5 g/l, būtų naudinga sumažinti ją žemiau 0,5 g/l, tuo tarpu kai šalys, kur ši riba yra 0,5 g/l, laimėtų sumažinę ją iki 0,2 g/l. Tačiau alkoholio kiekio kraujyje mažinimas veiksmingas tik tada, kai derinamas su kitomis priemonėmis ir kai iš tiesų šios priemonės vykdymas priverstinis ir kontroliuojamas. Geriausias būdas vykdyti šį reikalavimą yra netikėtas atsitiktinis iškvėpimo oro testavimas, kuris kelia baimę būti sugautam vairuojant išgėrus, bet negąsdina visų vairuotojų, šią priemonę papildant blaivumo tikrinimo punktais. Įstatymo priverstinis vykdymas turi būti papildomas visuomenės švietimo programomis, užtikrinančiomis, kad visuomenė žino, kokios pasekmės, jei busi sugautas. Įstatymo priverstinis vykdymas taip pat geriau veikia, kai bausmė yra griežta ir asmeninė, pavyzdžiui, baudos imamos sugavimo vietoje, vairuotojo teisių atžymėjimas, ir kur tinka, teisių atėmimas (suspendavimas). Dar labiau šią priemonę galima sustiprinti intervencijomis, priimtomis teismo sprendimais ir naudojant užvedimo užraktus su integruotais alkokosteriais (alcohol locks) tam tikram laikotarpiui. Tokie užraktai gali būti naudojami ir kaip prevencinė priemonė, ypačingai profesionaliems vairuotojams.

Galimybės veikti

Mažai tokių šalių, kurios nelaimėtų sumažinusios leistiną alkoholio kiekio kraujyje (AKK) ribą ir pagerinusios įstatymų vykdymą. To nepadarius, bus praleista proga sumažinti išvengiamų mirčių ir traumų skaičių tarp vairuojančių išgėrus ir kitų asmenų. Dvi ypatingai svarbios veiklos sritys:

- Visiems vairuotojams sumažinti leistiną AKK lygį vairuojant išgėrus. Nepaisant to, koks būtų dabartinis leistinas alkoholio kiekis kraujyje, įrodyta, kad daugiau gyvybių galima išsaugoti sumažinus jį iki 0,2 g/l. Pagrindinė žinia, kuri skelbiama šiame skyriuje yra ta, kad “ne vairavimui išgėrus” turi tapti kultūrine norma. Žinoma, kad ji būtų veiksminga, žemesnė AKK riba turi būti derinama su kitomis priemonėmis ir remiama priverstiniu įstatymo vykdymu.
- Įstatymo vykdymą galima sustiprinti atliekant daugiau netikėtų atsitiktinių iškvėpimo oro testavimų, keliančių baimę būti sugautam vairuojant išgėrus, bet negąsdina visų vairuotojų, arba įsteigiant daugiau blaivumo tikrinimo punktų. Tam kad AKK ribojantis įstatymas būtų veiksmingas, išgėręs vairuotojas turi žinoti apie riziką, jog bet kuriuo metu jis gali būti sustabdytas ir patikrintas jo iškvėpiamas oras.

Alkoholio prieinamumas

Antrašė

Studijos rodo, kad kuo lengviau įsigyti alkoholio, tuo daugiau jo suvartojama ir tuo didesnę žalą jis padaro. Įdiegus net ir mažas apribojimo įsigyti priemones, galima sutaupyti daug sveikatos ir sumažinti smurtą bei žalą kitiems žmonėms, ne tik pačiam geriančiam. Kad tai būtų pasiekta, reikia sutartinų veiksmų tarp nacionalinės valdžios, licenzijas išduodančių tarnybų, policijos, kriminalinės teisės saugos sistemos ir sveikatos apsaugos sektorių.

Rezultatai

Per visą šio veiksmų plano trukmę šalys turi kiek įmanoma daugiau sumažinti galimybes įsigyti alkoholio; taip pat užtikrinti, kad būtų ribojamas alkoholio pardavimas apsvaigusiems asmenims ar nepilnamečiams, visos suinteresuotos institucijos turi laikytis ribojimų ir stiprinti šių reguliuojančių teisės aktų vykdymą.

Rodikliai

Į rodiklius turėti būti įtraukti tokie punktai kaip alkoholio prieinamumas, tame tarpe ir pardavimo punktų skaičius, jų dydis ir išsidėstymo tankis, prekybos dienos ir valandos. Galimybė įsigyti alkoholio nepilnamečiams turi būti reguliariai vertinama per jaunimo apklausas, pavyzdžiui per Europos mokyklų apklausos projektą dėl alkoholio ir kitų narkotikų (European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs – ESPAD).

Prielaidos

Prekybos alkoholiu licenzijų sistema leidžia vyriausybėms valdyti alkoholio įsigijimą, kadangi įgalina vyriausybę riboti išduodamų licenzijų skaičių ir reikalauti, kad išduodant licenziją, ji atitiktų tam tikrus standartus, o kaip bausmę už pažeidimus atšaukiant licenzijos veikimą. Žinoma, griežtai ribojant alkoholio įsigijimo galimybes, gali būti skatinamas atsiradimas rinkos, prekiaujančios nelegaliu alkoholiu, tačiau šitą reiškinį paprastai galima kontroliuoti įvedus griežtas įstatymo laikymosi priemones. Kitas būdas mažinti žalai yra įvesti vartojimo draudimus tam tikrose situacijose (parkuose, gatvėse, ligoninėse, darbovietėse) arba tam tikromis aplinkybėmis (pavyzdžiui futbolo varžybų metu). Keletoje šalių valstybė turi monopolį alkoholio prekybai, ten yra mažiau parduotuvių ir trumpesnės darbo valandos, priešingai nuo tų šalių, kur prekyba privačiose rankose.

Strategijos

Visos narės valstybės turi būti skatinamos įvesti arba išlaikyti alkoholio prekybos licenzijų sistemas. Licenzijas galima atnaujinti tik toms įstaigoms, kurios laikosi alkoholio prekybos įstatymų nepardavinėti alkoholio nepilnamečiams ir apsvaigusiems asmenims, ir kurios neleidžia lankytojams drumsti viešosios tvarkos ir smurtauti. Licenzijas išduotantys organai turi labiau įsitraukti planuojant ir kur įmanoma, įdiegiant priemones, padedančias mažinti alkoholio keliamą prievartą, nusikaltimus, viešosios tvarkos pažeidimus ir žalą sveikatai. Šalys, kuriose valstybė turi alkoholio prekybos monopolį, turėtų stengtis jį ir išlaikyti.

Vyriausybės, kur reikia, turi kontroliuoti alkoholio įsigijimo galimybę, reguliuojant alkoholio prekybos taškų tankį ir prekybos valandas. Patartina neprailginti prekybos alkoholiu dienų ir valandų, jas toliau trumpinant, jei gyvenantys kaimynystėje ar bendruomenė kenčia dėl augančios žalos nuo alkoholio. Būtina laikytis minimalaus amžiaus cenzu prekyboje alkoholiu. Ten, kur šis amžius mažiau negu 18 metų, būtų naudinga pratęsti jį iki 18 metų visiems gėrimams, tiek perkant išsinešimui, tiek geriant bare, kavinėje restorane ar kt. Reikia kontroliuoti kaip laikomasi šio reikalavimo, pavyzdžiui išbandyti, ar bus parduotas alkoholis jaunesnio amžiaus žmonėms; ši priemonė padeda įpareigoti laikytis minimalaus amžiaus cenzu.

Veiklos galimybės

Daugumoje jurisdikcijų galima kontroliuoti prekybą alkoholiu taip, kad mažėtų alkoholio keliamą žalą, ypač per geresnį įstatymų laikymąsi. Atrodo, kad įstatymų, susijusių su alkoholiu, laikymosi ypač ir stinga Europoje, ypač tai liečia minimalaus amžiaus bei alkoholio pardavimo neblaiviems asmenims įstatymus. Stiprinant egzistuojančius įstatymus ir potvarkius, taip pat naudinga dar kartą peržvelgti tuos būdus, kurių

pagalba kontroliuojamas alkoholiu prekiaujančių taškų tankumas ir prekybos valandos. Galima pasirinkti iš plataus veiksmų spektro:

- Jei minimalus amžius yra mažiau 18 metų, reikia apsvarstyti, ar nederėtų jo padidinti iki 18 metų visoms gėrimų rūšims, tame tarpe alui ir vynui, visuose prekybos taškuose, įskaitant supermarketus, barus ir kavines. Šalys, kur minimalus amžius įsigyti alkoholio gaminių yra daugiau 18 metų, neturi jo sumažinti.
- Stiprinti egzistuojančius įstatymus ir potvarkius mažinti alkoholiu prekiaujančių įstaigų tankumą ir prekybos valandas, o ten, kur prekybos alkoholiu monopolis vyriausybės rankose, jį išlaikyti.
- Dėti daugiau pastangų šviesti visuomenę ir įstatymdavystę, gerinti įstatymo nepardavinėti alkoholio žmonėms jaunesniems negu legalus amžius, vykdymą.

Alkoholinių gėrimų rinkodara/marketingas

Antraštė

Reikia suvokti, kokią didelę įtaką alkoholio naudojimui, ypač tarp jaunų žmonių, daro taip paplitusios komercinės komunikacinės priemonės. Yra daug būdų, kurių pagalba galima sumažinti komercinių komunikacijos priemonių daroma įtaką, pradedant nuo atsisakymo naudoti jumorą ir išorinį spindesį bei kitokias jaunimui įspūdi darančias priemones, atsisakymo finansuoti ir sponsoriauti televizijos ir kino reklamą iki visiško jos uždraudimo. Nežūrint pasirinktų būdų, būtinas bendras vyriausybės, sveikatos sistemos, žiniasklaidos ir visų telekomunikacijos priemonių darbas. Šalia to, reikia tarptautinio susitelkimo, nes komunikacijos nepaiso sienų.

Rezultatas

Per visą šio veiksmų plano trukmę, ypatingai siekiant apsaugoti vaikus ir jaunimą, šalyse turi veikti mechanizmai, neleidžiantys netinkamo ir neatsakingo alkoholio reklamavimo ir prekybos, nukreiptos į vaikus ir jaunimą.

Rodiklis

Rodiklis yra, kiek vaikai ir jaunimas sakosi paveikti alkoholio rinkodaros; šis rodiklis vertinamas per kasmet ar kas antri metai atliekamas apklausas, turint omenyje ir kitus elgesį įtakojančius faktorius.

Prielaidos

Alkoholio rinkodara pati savaime yra labai plati veiklos sritis, toliau besiplečianti per įvairius komunikacijos kanalus. Pilna rinkodaros sistema apima ne tik reklamavimą ir pardavimų skatinimą, bet taip pat produkto kūrimą, kainų nustatymą, ir skirtingų gaminių nukreipimą atskiriems rinkos segmentams. Be to, alkoholio rinkodara daugiau neapsiriboja tradicinėmis transliacinėmis žiniasklaidomis priemonėmis (tokiomis kaip radijas ir televizija) ir tradicinėmis netransliacinėmis žiniasklaidos priemonėmis (tokiomis kaip spausdiniai, lauko reklama ir prekės ženklo naudojimas suvenyruose). Ji taip pat skatinama jungiant alkoholio prekės ženklus su sporto ir kultūriniais renginiais per sponсорystę ir gaminių parodymą bei per tiesioginį marketingą naudojant technologijas, tokias kaip internetas, internetinės transliacijos, trumposios žinutės (SMS). Be to, visa pramogų industrija formuoja jaunimo supratimą apie alkoholio vartojimą, rodydama jį filmuose, televizijos šou, dainų ir kitų kultūrinių renginių programose. Atitinkamai ir pastangos, nukreiptos reguliuoti

neatsakingą alkoholio marketingą, turi būti suderintos ir liesti visus to marketingo elementus. Galiausiai, turint omenyje, kad komercinės komunikacijos peržengia valstybių sienas, reikalingos tarptautinės pastangos.

Strategijos

Jauniems žmonėms, kurie ypač imlūs pavojingam alkoholio poveikiui, tiek alkoholio marketingo turinys, tiek jo poveikio trukmė yra ypatingai svarbūs. Jaunimo susidomėjimas specifiniais tam tikro produkto rinkodaros aspektais, tokiais kaip humoras, animacija ir populiarijos melodijos, didele dalimi prisideda prie bendro to produkto poveikio. Tyrimai rodo, kad yra tiesioginė priklausomybė nuo tos dozės marketingo, kurią gauna jaunuolis/jaunuolė ir nuo to, kad jis pradės gerti alkoholį arba kad gers daugiau.¹ Realiu laiku atliekami tyrimai parodė, kad marketingas gali daryti staigų ir didelį poveikį jaunimo gėrimui ir kad šis poveikis didesnis daug geriantiems.

Nors daugelis jurisdikcijų reguliuoja alkoholio reklamos turinį ir apimtį, šiuose nutarimuose nevisada pakankamai atsispindi žinios apie tai, kaip jaunimas reaguoja į reklamą ir kokie reklamos aspektai juos ypatingai traukia. Daugelis marketingo poveikio formų dažnai visai nereguliuojami, kaip pavyzdžiui, alkoholio vartojimo atspindys filmuose, produkto rodymas filmuose ir televizijos laidose, taip pat reklamavimas internete ir per mobilias komunikacijos priemones. Kai kurios jurisdikcijos apribojo tam tikras alkoholio marketingo formas, kaip antai uždraudamos alkoholio marketingą televizijoje ir kinuose arba sporto sponsorystėje.

Kai kurios jurisdikcijose alkoholio rinkodaros turinį ir patalpinimo vietą per bendras reguliavimo ir savireguliacijos sistemas kontroliuoja ekonominiai operatoriai, įskaitant reklamos, žiniasklaidos ir alkoholio gamintojų atstovus. Tačiau kad toks reguliavimas turėtų poveikį, reikalingas aiškus karkasas (rėmai) ir pakankamai iniciatyvų. Alkoholio rinkodaros stebėseną geriausiai vykdoma, kai už ją atsako nepriklausomas organas ar vyriausybės agentūra ir kai ji tampa sisteminga ir rutininė. Kadangi yra gana sudėtinga reklaminiuose kodeksuose ir įstatymuose išskaičiuoti visus aspektus, kurie neleistini alkoholio reklamoje, kai kurios šalys (Prancūzija) nutarė išskaičiuoti, kas leistina, kadangi tuomet aiškiau atlikti stebėseną ir prižiūrėti įstatymų vykdymą.

Veiklos galimybės

Reikia pakankamai rimtai įvertinti tą poveikį, kurį rinkodara daro geriantiems alkoholį, ypatingai daug geriantiems. Alkoholio rinkodaros valdymo sistemos gali tapti efektyvesnė ir sumažinti neigiamą poveikį visuomenės sveikatai. Turint omenyje, kad komercinė komunikacija peržengia valstybių sienas, reikia kad veiktų visos tautos. Veiklos galimybės išvardintos žemiau:

- įsteigti alkoholio rinkodarą reguliuojančias struktūras, pageidautinai su savo įstatymine baze ir, kur reikalinga, remiamas savireguliuojančiomis priemonėmis, kurios:
 - reguliuotų marketingo turinį ir apimtį;
 - reguliuotų sponsoriavimą, propaguojantį alkoholinius gėrimus;
 - ribotų ar uždraustų į jaunimą nukreiptą skatinančią veiklą;
 - reguliuotų naujas alkoholio marketingo formas, pavyzdžiui socialinę žiniasklaidą.

¹ Anderson P et al. Impact of alcohol advertising and media exposure on adolescent alcohol use: a systematic review of longitudinal studies. *Alcohol and Alcoholism*, 44(3):229–243.

- įkurti visuomenines agentūras ar nepriklausomus organus, kuriuose veiktų efektyvios sistemos, prižiūrinčios alkoholinių gaminių rinkodarą.
- sukurti veiksmingą administracinę ir įspėjančią sistemą marketingo ribojimo pažeidimams.
- reguliuoti tiesioginį ar netiesioginį marketingą kai kuriose ar visose žiniasklaidos priemonėse.

Kainų politika

Antraštė

Tais atvejais, kai žmonių pajamos ar prekių kainos išlieka pastovios ir nekinta, alkoholio kainos pakėlimas sumažina jo vartojimą ir alkoholio keliamą žalą, ir atvirkščiai. Kainų pakėlimas koreliuoja su sumažėjusia žala dėl alkoholio, kas savo ruožtu yra didelio girtavimo sumažėjimo rodiklis.

Mokesčiai yra vienas būdų įtakoti alkoholio kainą, kai greičiausiai ir labiausiai šią įtaką pajunta daug iai geriantys. Tam kad mokesčiais būtų galima pastoviai mažinti alkoholio vartojimo žalą, reikia glaudžių ryšių tarp sveikatos departamento (ministerijos) bei mokesčių departamento (ministerijos).

Rezultatas

Visą šio veiksmų plano trukmę kainų politika turi būti šalių alkoholio strategijos dalis.

Rodiklis

Rodiklis šiuo atveju yra alkoholio įperkamumas (apskaičiuotas lyginant santykinį alkoholio kainos indeksą su realių namų ūkio pajamų indeksu).

Prielaidos

Yra neginčytinų įrodymų, kad alkoholio kaina yra stipriausiai veikianti priemonė sunkaus girtavimo atvejais ir geriausiai padeda mažinti reguliarų girtavimą. Daugiausiai naudos ji duoda jaunesnio amžiaus ir stipriai girtaujantiems asmenims, taip pat pagerina gyvenimą tų asmenų, kurie kenčia nuo šalia girtaujančių.

Strategijos

Alkoholio mokesčiai turi keletą tikslų, tačiau nustatydamos mokesčius, šalys turi nepamiršti tokio faktoriaus kaip alkoholio keliamos žalos mažinimas. Mokesčių padidėjimas nebūtinai reiškia ir kainų padidėjimą, kadangi alkoholio gamintojai ir mažmenininkai gali padengti skirtumą, ir vartotojui neteks mokėti daugiau. Šitą valdyti galima nustatant legalią minimalią vieno litro alkoholio kainą. Gali kilti ginčų, kad padidinus mokesčius bus nuskriausti mažai geriantys ir kad vyriausybės turi rimtai atsižvelgti į įtaką daromą šiai grupei. Tačiau galima argumentuoti, kad padidinus mokesčius ar nustatant minimalią kainą, mažai geriančių išlaidos ir alkoholio suvartojimas nebus įtakoti. Taip pat įmanoma riboti tiesioginių ir netiesioginių kainų skatinimus, nuolaidas, pardavimus už mažesnę kainą, kainas už kurias galima gerti neribotą alkoholio kiekį ir kitus tokio tipo didelio kiekio alkoholio vartojimo skatinimus. Mažai geriantieji taip pat gali laimėti, nes sumažėja žala, kurią daugiau išgeriantieji daro aplinkiniams. Buvo bandoma argumentuoti, kad dėl mokesčių didėjimo prarandamas darbas, tačiau iš tiesų, žiūrint iš ilgalaikės perspektyvos, didesni mokesčiai visumoje nedaro įtakos įdarbinimui, netgi mažina nedarbą, nors gali kilti trumpalaikio darbo vietų persiskirstymo

viešųjų paslaugų (hospitality) sektoriuje. Vienas pagrindinių alkoholio suvartojimo ir alkoholio žalos determinantų yra alkoholio įperkamumas, matuojamas alkoholio kainą lyginant su kitų prekių kaina, pakoregavus pagal pajamas. Siekiant apsaugoti visuomenės sveikatą, alkoholio mokesčius gali tekti koreguoti taip, kad alkoholis netaptų lengviau įperkamas. Jei yra didelė nelegali ar neoficiali alkoholio rinka, alkoholio mokesčių politika gali komplikuo­ti. Tokiais atvejais mokesčių padidinimą turi lydėti valstybės pastangos tokias rinkas kontroliuoti. Alkoholio mokesčių politiką taip pat gali komplikuoti kontrabandinė prekyba pasienyje, nors svarbu pažymėti, kad mokesčių mažinimas skatina didesnę alkoholio keliamą žalą, o ne padeda spręsti prekybos pasienyje problemas.

Veiklos galimybės

Nepakeisti alkoholio mokesčiai daugumai šalių reiškia mažesnę reliatyvią alkoholio kainą, o tai savo ruožtu reiškia daugiau sunkaus girtavimo atvejų, alkoholio keliamą žalą ir mažesnę darbingumą. Turint omenyje, kad kiekviena šalis narė turi teisę pasirinkti ir nustatyti savo mokesčių politiką, galimi tokie veiklos būdai:

- didinti alkoholio mokesčius: informacija ir duomenys apie elastingumą bei įperkamumą gali padėti pasirinkti alkoholio mokesčių didinimo ribas;
- gaminiams su didesne alkoholio koncentracija nustatyti proporcingai didesnius mokesčius arba taikyti iniciatyvas gaminiams turintiems mažiau alkoholio;
- gaminiams, kurie ypač patrauklūs jauniems vartotojams, nustatyti specialius mokesčius; keletas šalių nustatė tokius mokesčius alkopopsams ir panašioms gėrimams;
- nustatyti minimalią gryno alkoholio litro kainą. Šalys, kurios pasirenka šią galimybę, gali tikėtis, kad ši priemonė padės užtikrinti, kad padidinus kainą ji taip pat atsilieps ir mažmeninėje prekyboje, nes nevisada padidinus mokesčius tai pajunta galutinis vartotojas (t.y., kaina nepadidinama).

Neigiamų gėrimo pasekmių ir intoksikacijų mažinimas

Antraštė

Atvejai, kai suvartojama daugiausiai alkoholio, yra patys pavojingiausi, kelia pavojų kitiems asmenis, taip pat gali stipriai pakenkti pačiam geriančiajam, ne tik dėl nelaimingų atsitikimų ir staigios mirties bet ir dėl ilgalaikių chroniškų susirgimų. Visos politinės priemonės, siūlomos šiame veiksmų plane, gali sumažinti sunkaus girtavimo atvejų dažnį ir dydį, bet ypatingai svarbūs yra tie veiksmai, kurių imamasi gėrimo vietose, pati išgertuvių aplinka. Kad jie būtų veiksmingi, reikia koordinuoto bendro vyriausybių, sveikatos sistemų, policijos, kriminalinės teisėsaugos sistemų, licenzijuojančių organų, mažmenininkų ir alkoholio prekyviečių, vietos bendruomenių ir kitų atsakingų dalyvių veiksmų.

Rezultatas

Visą šio veiksmų plano laikotarpį šalys turi spręsti klausimą, kaip sumažinti mirtingumą dėl alkoholinių intoksikacijų, ir ypač dėl alkoholio poveikyje padarytų tyčinių ir netyčinių sužalojimų.

Rodiklis

Rodiklis šiame skyriuje yra mirtingumas dėl alkoholio poveikyje padarytų tyčinių ir netyčinių sužalojimų.

Prielaidos

Be kur pasitaikantys sunkaus girtavimo atvejai ir intoksikacija, tame tarpe namuose bei gėrimus parduodančiose vietose, yra ypatingai pavojingi sveikatai ir socialinei gerovei. Nors visi šio plano veiksmai gali daryti įtaką ir mažinti sunkų girtavimą, tačiau šiuo atveju kalbama apie intoksikacijų, kylančių išgertuvių vietose, pasekmes. Kai mažmeninės prekybos taškuose galima pigiai nusipirkti alkoholio, lankytojai į išgertuves ateina jau apsvaigę. Be to, ir pati barų ir kitų gėrimo vietų aplinka dažnai siejasi su neribotu girtavimu, vairavimu išgėrus, agresyvumu ir smurtavimu, o kai kuriose vietose keliamą žalą ir jos dydis būna tiesiog neproporcingai dideli. Girtavimo ir alkoholio keliamą žalą tiesiogiai įtakoja tiek fizinė, tiek ir socialinė gėrimo aplinka. Intervencijos gėrimo vietose gali būti svarbios išvengiant žalos, kurią patiria ne patys geriantieji, o aplinkiniai, ypatingai dėl vairavimo išgėrus ir smurto.

Strategijos

Barai - viena iš įprastinių gėrimo vietų. Alkoholio keliamos problemos ir jų elementai barose – tai intoksikaciją skatinantis servisas, agresyvus baro darbo valandų laikymasis uždarančią barą personalo ir vietinės policijos pagalba, baro personalo nesugebėjimas susitvarkyti su probleminiu lankytoju elgesiu, tokie bruožai kaip susigrūdymas, taip pat nepilnamečių ir apsvaigusiu individų aptarnavimas. Barams laikantis intoksikacijos prevencijos politikos, buvo pasiektas tik menkas didelio vartojimo ir itin rizikingo gėrimo sumažėjimas. Tačiau poveikis žymiai sustiprėja, kai aktyviai ir pastoviai laikomasi įstatymo draudžiančio parduoti alkoholį apsvaigusiems lankytojams. Įvedus licenzijų sistemą ir licenzijavimo reglamentavimą tose šalyse, kurios to neturi, galima užtikrinti, kad aptarnaujančios įstaigos laikytųsi tam tikrų standartų, padedančių sumažinti alkoholio keliamos žalos atsiradimą. Reglamento laikymąsi turėtų stebėti vietinė savivalda, už pažeidimus skirdama sankcijas, tame tarpe ir licenzijos atėmimą. Licenzijos gavimo ir išdavimo sąlyga galėtų būti aptarnavimo mokymo užbaigimas.

2. Siekiant sumažinti žalingą alkoholio vartojimą, ant visų alkoholinių gėrimų konteinerių turėtų būti etiketės “pavojinga sveikatai” – toks ženklavimas būtų platesnės komunikacijos ir sveikatos kampanijų dalis. Pradėjus dėti išpėjamasias ar informuojančias apie alkoholį etiketes, toliau jos kainuoja labai nedaug, o jos bent jau primena vartotojams ir visuomenei, kad alkoholis nėra paprasta prekė. Kaip ir laikantis reikalavimo ant visų įprastinių maisto prekių pateikti informaciją apie sudėtį, taip ir alkoholinių gėrimų etiketėse paprastai ir suprantamai turi būti nurodytas alkoholio kiekis, taip pat kiekis, priimtinas vyrams ir moterims toje šalyje narėje. Siekiant užtikrinti, kad pirkėjai, jų pačių sveikatos ir interesų dėlei, gautų pilną informaciją, etiketėse turi būti nurodyta sveikatai svarbi informacija apie gaminio sudėtį, taip pat kaloringumas, kaip ir ant kitų maisto produktų.

Veiklos galimybės

Turint omenyje, kad visose teisinėse visuomenėse tikrai yra prastai suprojektuotų ir draudimą pardavinėti alkoholį nepilnamečiams ar apsvaigusiems lankytojams įstaigų, visada yra galimybė mažinti alkoholio daromą žalą vietiniu lygiu. Čia galima imtis svarbių veiksmų.

Galima sukurti standartus ir gaires dėl patalpų projektavimo, aptarnaujančio personalo mokymo ir stebėjimo kaip laikomasi licenzijų išdavimo reikalavimų ir jų priverstinio įdiegimo. Šiuos standartus ir gaires galima būtų išplatinti licenzijuojantiems organams ir alkoholiu parduodančioms įstaigoms (barams), standartai turėtų būti orientuoti į visuomenės sveikatą.

Jau esamas licenzijavimo reglamentavimas turėtų būti peržiūretas ir kur įmanoma sustiprintas. Reguliavimo priemonės turėtų užtikrinti, kad aptarnaujančių įmonių patalpos atitinka nustatytus standartus, kad išduodant licenzijas būtų įtrauktas ir personalo apmokymo klausimas, kad šių reguliuojančių priemonių laikymasis būtų

pastoviai stebimas ir diegiamas vietose, kad dėl aptarnaujančių įmonių ar personalo pažeidimų galima taikyti pakankamai griežtas sankcijas (tame tarpe ir licenzijų atėmimas) ir kad egzistuoja pakankamai griežtos sankcijos tiems licenzijas išduodantiems organams, kurie nesugeba veiksmingai įtakoti aplinkos, kurioje parduodamas alkoholis.

Galima imtis priemonių, kad ant visų alkoholinių gėrimų konteinerių taip pat ir ant komercinių pranešimų būtų pradėtos talpinti serijinės įspėjančios ir informuojančios etiketės. Etikečių turinį gali išmaniai parinkti visuomenės sveikatos tarnybos. Tokios etiketės galėtų pranešti apie daugiausiai nerimo keliančias problemas, tokias kaip gėrimas nėštumo metu ar vairuojant, arba riziką, susijusią su ilgalaikiu alkoholio vartojimu, tokią kaip aukštas kraujospūdis arba vėžys.

Kur įmanoma, gaminiai turėtų būti pradėti ženklinti etiketėmis informuojančiomis apie alkoholio kiekį ir kaloringumą, priedus, alergenų ir t.t., panašiai kaip ir etiketėse ant maisto produktų.

Nelegalaus ir padirbto alkoholio poveikio visuomenės sveikatai mažinimas

Antraštė

Nežiūrint to, kad nėra tiksliai žinoma, kiek suvartojama neregistruoto alkoholio Europoje, apskaičiuota, kad jo kiekis galėtų būti tarp vienos trečiosios ir dviejų penktųjų bendro kiekio; paminėtina, kad rytinėje Eiropos regiono dalyje jo sunaudojama žymiai daugiau negu vakarinėje. Laikoma, kad vieno vieneto neregistruoto alkoholio daroma žala sveikatai yra didesnė negu registruoto alkoholio, nors tikras šios potencialios problemos mastas nėra įvertintas. Alkoholio politika čia turėtų būti nukreipta mažinti registruoto alkoholio daromą žalą ir daugiau neregistruoto alkoholio įtraukti į registruoto ir valdomo alkoholio sistemą, tuo pačiu stengiantis pilnutinai įvertinti potencialios žalos dydį, kylantį nuo visokio neregistruoto alkoholio.

Rezultatas

Visą šio veiksmų plano trukmę šalys, kuriose ši problema identifikuota, turėtų mažinti žalingų cheminių priemonių koncentraciją neregistruotame alkoholyje.

Rodiklis

Šiuo atveju rodiklis yra neregistruoto alkoholio pavyzdžiuose randamas acetaldehido, kumarino, ftalato ir etilkarbamato kiekis.

Prielaidos

Terminas “neregistruotas alkoholis” taikomas neoficialiam ir namuose gamintam alkoholiui, nelegaliam pramoniniam alkoholiui, taip pat ir surogatiniam alkoholiui, kuris gaminamas ne gėrimui, bet kurį žmonės geria. Vartojant nelegaliai ir neoficialiai gaminamą alkoholį, taip pat ir surogatinį alkoholį gali būti neigiamų pasekmių sveikatai dėl juose esančios didelės etanolo koncentracijos ar teršalų, toksiškų kepenims. Nelegaliai parduodamas alkoholis taip pat kelia riziką sveikatai, dėlto, kad jo kaina mažesnė, o tai skatina didesnę vartojimą, ypač tarp jaunų ir nepilnamečių.

Strategijos

Stebėtina, kad nepaisant potencialios žalos sveikatai, kylančios dėl cheminių priemaišų neregistruotame alkoholyje, Europos regione randama mažai duomenų apie šią problemą. Nedidelė studija, kurioje tirti 17 Europos šalių pavyzdžiai, nustatė, nors dažnai pavyzdžiuose etanolo koncentracija buvo didesnė negu registruotuose spiritiniuose gėrimuose, nors apkritai daugumoje jų nebuvo teršalų. Išimtis buvo vaisiniai spiritiniai gėrimai, kuriuose rasti didesni etilokarbamato kiekiai. Šiuo metu alkoholio politikoje nėra įrodymais paremtos koncepcijos neregistruoto alkoholio valdymui, išskyrus keletą sėkmingų priemonių praityje, tame tarpe dėl metanolo denatūruotame alkoholyje uždraudimo. Papildomos priemonės galėtų būti neregistruoto alkoholio legalizavimas (po legalizavimo taikant jam kokybės kontrolę), iki neregistruoto alkoholio gamintojų mokymo kaip išvengti teršalų atsiradimo jų gaminamame alkoholyje.

Nepaisant to, kad atsiranda padirbinėjimo pavojus bet kurio gaminio, kuris apmokestinamas dideliais mokesčiais atveju, tai dar nereiškia, kad sumažinti vieningi mokesčiai sumažins alkoholio kontrabandą. Du įrankiai galintys padėti kovoti su kontrabanda yra kompiuterizuota akcizinių gaminių stebėjimo duomenų bazė ir taikymas tokių muitinės antspaudų, kuriuose būtų matyti, kur ir kada buvo apmokėtas muitas.

Veiklos galimybės

Pagrindinis dėmesys alkoholio politikoje turėtų būti registruoto alkoholio daromos žalos mažinimas. Deja, vis dar trūksta žinių apie nelegalios prekybos apimtį ir galimą neregistruoto alkoholio keliamos žalos pavojų. Teigiamą įtaką sveikatai galima padaryti kai kuriomis papildomomis priemonėmis.

Reikėtų ryžtis iš naujo įvertinti nelegalios rinkos dydį, atlikti neregistruoto alkoholio pavyzdžių tyrimus siekiant nustatyti pavojingiausius gaminius ir jų potencialią žalą sveikatai..

Kur įmanoma, reikėtų dirbti su neoficialaus ir surogatinio alkoholio gamintojais, kad būtų sumažinta žala atsirandanti gamybos proceso metu. Siekiant stebėti alkoholinių gaminių kelią, reikėtų taikyti kompiuterizuotą sekimo sistemą, taip pat įvesti muitinės antspaudus, padedančius identifikuoti nelegalius gaminius ir jų judėjimo kelią.

Monitoringas ir priežiūra

Antraštė

Veiksmų planas veiksmingesnis, jei stebima ir įvertinama kaip jis diegiamas ir koks jo žalos mažinimo poveikis. Tam reikia skaidrumo ir pastovaus visuomenės informavimo apie daromą pažangą. Tam taip pat reikia gero vadovavimo ir pakankamų duomenų resursų, taip pat reikia, kad daugelis skirtingų valstybinių departamentų ir žinybų veiktų ranka rankon tam, kad ataskaitos apie monitoringą ir priežiūrą būtų reguliarios ir giluminės.

Rezultatas

Šalys turėtų pastoviai leisti išsamias ataskaitas, informuojančias apie suaugusių ir nepilnamečių gėrimą, su gėrimu susijusias ligas ir išlaidas visuomenei. Šalys turėtų pateikti duomenis PSO Alkoholio ir sveikatos apklausai pagal visus rodiklius.

Rodiklis

Šiuo atveju rodiklis yra reguliarių išsamių ataskaitų apie alkoholį prieinamumas visuomenei.

Prielaidos

Kaip buvo pabrėžta dalyje apie politikos atsaką, nacionalinai alkoholio veiklos planai ir strategijos, kad būtų veiksmingi, turi remtis paskelbtais ir toliau tobulinamais tikslais ir laukiamais rezultatais. Siekiant informuoti visus tarpininkus, turėtų būti sukurti pažangos ir laukiamų rezultatų rodikliai, jie turi būti taikomi ir stebimi bei pateikiamos pastovios ataskaitos. Atliekant pastovų vertinimą, įmanoma sekti nacionalinio veiksmų plano ar strategijos pažangos eigą, nustatyti, kas veikia tinkamai ir kas neveikia, bei įgalina revizuoti planą arba strategiją. Šis nacionalinis instrumentas ir monitoringo ataskaitos turėtų būti viešos, pakviečiant viešąsias valstybės žinybas, nevyriausybinės organizacijas ir kitus suinteresuotus tarpininkus reguliariai teikti komentarus ir atsiliepimus.

Strategijos

Europos Komisijos Alkoholio duomenų rinkimo, indikatorių ir definicijų komitetas pasiūlė tris pagrindinius indikatorius stebėti pokyčiams alkoholio vartojime ir alkoholio susijusią žalą. Šie indikatoriai rodo:

- *suvartojamo alkoholio apimtį* (visas registruoto ir neregistruoto gryno alkoholio suvartojimas litrais per capita suaugusiems (nuo 15 metų), juos dar išskirstant į atskirus smulkesnius indikatorius alui, vynui ir spiritiniams gėrimams);
- *žalingo vartojimo modelį* (bent 60 gramų alkoholio suvartojimas vienu metu bent vieną kartą per mėnesį per pastaruosius 12 mėnesių); ir
- *žala sveikatai* (prarasto gyvenimo metai - years of life lost YLL, angl.) dėl alkoholio, išskirstant į atskirus smulkesnius YLL indikatorius dėl chroniškų ligų ar traumų).

Galima rengti reguliarias ataskaitas apie alkoholį, apimančias šias penkias temas:

- *suaugusiųjų gėrimas*, įtraukiant alkoholio suvartojimo tendencijas, vartojamo alkoholio tipus, socioekonominius kintamuosius, demografinius bruožus, gėrimą ir nėštumą, suaugusiųjų alkoholio vartojimo elgseną ir žinias apie alkoholį bei geografinį alkoholio vartojimo pasiskirstymą;
- *nepilnamečių gėrimas*, įtraukiant alkoholio suvartojimo tendencijas, vartojamo alkoholio tipus, socioekonominius kintamuosius, gėrimą skirtingose etninėse grupėse, ryšį su kitomis vartojamomis medžiagomis bei alkoholio vartojimo elgseną ir žinias apie alkoholį;
- *su gėrimu susijusios sveikatos problemos*, įtraukiant rizikingą, pavojingą gėrimą bei priklausomybę, konsultacijas dėl gėrimo su sveikatos profesionalais, hospitalizavimą dėl alkoholio ir alkoholio sukeltą mirtinumą;
- *alkoholio prieinamumas ir įperkamumas*;
- *kaina visuomenei*, įtraukiant išlaidas dėl alkoholio sukeltos žalos, alkoholio sukulto nusikalstatumo bei eismo nelaimių; ir
- *politinis atsakas*, įtraukiant visus tai šaliai aktualius šio veiksmų plano tikėtinius rezultatus, kurie liečia vadovavimą, problemos suvokimą ir įsipareigojimą, sveikatos paslaugų atsaką, veiksmus bendruomenėje ir darbovietėje, vairavimą išgėrus, prieinamumą, marketingą, kainodarą, intoksikacijų mažinimą ir nelegalaus bei “padirbto” alkoholio įtakos mažinimą.

Veiklos galimybės

Nepaisant to fakto, kad daug šalių spausdina reguliarias ataskaitas apie alkoholį, į kurias įeina visų svarbių duomenų rinkimas, panašu, kad šalys gali rasti būdų kaip pagerinti rodiklius ir sustiprinti savo analizės ir raportavimo sistemas. Žinoma sunku pagerinti esamus veiksmų planus ir strategijas, kai trūksta geros stebėjimo ir vertinimo sistemos. Ryšium su tuo gali prireikti kai kurių veiksmų.

- Surinkti visus turimus duomenis apie alkoholį vienoje ataskaitoje, įtraukiant suvartojimą, žalą, socialines išlaidas ir politinį atsaką, išleisti ir kuo plačiau paskleisti šią ataskaitą. Šioje ataskaitoje paeiliui (rotaciniu pagrindu) būtų galima pateikti ir detalesnę informaciją apie tam tikrą temą.
- Pagerinti analitinius metodus, naudojamus generuoti duomenis apie alkoholį. Į sergamumo ir mirtingumo duomenis turėtų įeiti alkoholiui priskiriamų frakcijų apskaičiavimas. Taipogi svarbu apskaičiuoti socialines išlaidas, ypačingai tas, kurių galima būtų išvengti, pritaikius tam tikras specifines alkoholio politikos priemones.

PSO Europos regiono biuro vaidmuo

Vadovavimas

PSO Europos regiono biuras, kartu su savo bendradarbiaujančiais centrais ir toliau vadovaus koordinuojant bendrą Europos atsaką į tuos iššūkius, kurie kyla dėl alkoholio keliamos žalos Europoje. Regioninis biuras glaudžiai bendradarbiaus su PSO generaliniu štabu remiant Europos ir globalinę žalingo alkoholio vartojimo mažinimo strategiją.

Regioninis biuras ši veiksmų planą įtrauks į leidinį, kuriame bus publikuojama atmintinė arba serija klausimų, skirtų šalims narėms bei priedas, kur bus parodyta, kaip veikia siūlomi rodikliai ir kaip jie sujungti su rodikliais, naudojamais Europos Alkoholio ir sveikatos informacinėje sistemoje. Regiono biuras toliau artimai bendradarbiaus su Europos Komisija, diegiant bendrus ir jungtinius planus. Regiono biuras padės šalims įgyvendinant, vertinant ir stebint alkoholio politikos priemones, pagal tų šalių poreikius, kultūrą ir socialinę bei ekonominę sandarą. Siekiant įtraukti alkoholio politiką į atitinkamų socialinių ir ekonominių vystymo agentūrų darbotvarkes, PSO Europos regiono biuras susiriš su atitinkamomis tarpvyriausybėmis agentūromis, tokiomis kaip Jungtinių Tautų Plėtros programa, Pasaulio bankas, Tarptautinė darbo organizacija, Pasaulio prekybos organizacija ir Ekonominio bendradarbiavimo ir vystymo organizacija.

Gebėjimų ugdymas

Regioninis biuras, į alkoholio keliamas problemas žvelgdamas iš visuomenės sveikatos pozicijų, remis nacionalinius ir subnacionalinius valdžios organus, ypačingai šalyse, kur alkoholio sukelta invalidumo ir mirčių našta didžiausia, kad žalos mažinimo prevencijai būtų teikiamas prioritetas ir kad būtų didinamos investicijos diegiant tas politines priemones, kurios pasirodė veiksmingiausios. Europos regiono biuras remis šalis, toliau darančias apžvalgas apie alkoholio sukeltų problemų jų gyventojams mastą ir pobūdį, esamus resursus ir infrastruktūras mažinant paplitimą ir poveikį, taip pat galimybes įgyvendinti naujas politines priemones ir programas bei galimus suvaržymus šias priemones įgyvendinti. Biuras taip pat remis šalių pastangas formuluojant, kuriant ir diegiant tinkamai finansuotus alkoholio veiklos planus, kurie turėtų aiškiai nubrėžtus tikslus, strategijas ir uždavinius, taip pat pastangas įkuriant ir palaikant tokias priemones, kurios koordinuotų įvairių visuomenės sveikatos tarpininkų darbą. Šalia to Regiono biuras padės šalims narėms diegiant ir vertinant įrodymais paremtas strategijas ir programas, ten kur įmanoma išnaudojant jau esamas struktūras.

Monitoringas ir priežiūra

Turint omenyje, kad būtina reikia sukurti pastovią stebėsenos ir priežiūros sistemą, kuri atliktų žalingo alkoholio poveikio monitoringą, Regiono biuras, su savo partneriais Europos Komisija ir PSO Generaliniu štabu, kurs ir toliau palaikys Europos alkoholio ir sveikatos informacijos sistemą bei kartu su savo kolegomis šalyse rinks ir analizuos alkoholio monitoringo ir priežiūros informaciją, pagal iš anksto susitartus ir palyginamus duomenis ir definicijas. Regiono biuras rems svarbių duomenų, gaunamų iš tarptautinių agentūrų, tokių kaip Europos Komisija, integravimą į šią sistemą, kad būtų galima tęsti tuometinę stebėseną, o taip pat tam kad būtų teikiama informacija šalims, kuriose dar neįgyvendinta alkoholio monitoringo ir priežiūros sistema. PSO skatins visus tarpininkus teikti skaidrius duomenis ir informaciją apie alkoholio keliamas problemas.

Regiono biuras toliau atliks savo funkciją integruojant politikas, įstatymus ir potvarkius bei duomenis apie politikų ir programų veiksmingumą į šią informacinę sistemą, tam kad būtų nustatytos gerosios praktikos ir padėta šalims narėms kurti veiksmingas programas.

Žinių paskleidimas

Siekiant pasinaudoti privalumais, kuriuos teikia didelis ir vis augantis žinių kiekis, ir siekiant palaikyti ir įdiegti įrodymais paremtas priemones mažinti alkoholio žalą, Regiono biuras stengsis reguliariai perdavinėti šalims narėms naujus atradimus įrodymais paremtos alkoholio politikos srityje ir apie jų įdiegimą; biuras imsis funkcijos rinkti dokumentus, atspindinčius praktinę patirtį diegiant liudijimais paremtos alkoholio politikos skirtingose visuomenės sluoksniuose ir skirtinguose valdymo lygiuose įgyvendinimą, komplektuoti ir paskleisti tuos dokumentus.

Darbas su kitais

Pripažįstant nevyriausybinių organizacijų vaidmenį remiant alkoholio politiką, Regiono biuras stiprins konsultacijų ir bendradarbiavimo procesus su šiomis organizacijomis ir atitinkamais profesionalų organais, kurių interesai nekonfliktuoja su visuomenės sveikatos interesais.

Regiono biuras vadovaujasi principu, kad visuomenės strategijos ir intervencijos, siekiančios užkirsti kelią ir mažinti alkoholio keliamą žalą, turėtų būti formuluojamos vadovaujantis visuomenės sveikatos interesais, kad jos turi būti pagrįstos aiškiais visuomenės sveikatos tikslais ir geriausiais prieinamais įrodymais ir faktais.

Priedai

Pirmame priede pateikiamas PSO Europos Regiono komiteto rezoliucijos EUR/RC61/R4 tekstas dėl Europos žalingo alkoholio vartojimo mažinimo veiklos plano 2012-2020.

Priimant veiklos planą, buvo paprašyta, kad Regiono biuras išleistų publikaciją, kurioje be veiklos plano būtų ir du nauji priedai:

- siūlomų rodiklių sąrašas, su apibrėžimais, kurie būtų sujungti su rodikliais naudojamais Europos Alkoholio ir sveikatos informacinėje sistemoje¹ (2 priedas); ir

¹ European Information System on Alcohol and Health [online database]. Geneva, World Health Organization, 2011 (<http://apps.who.int/ghodata/?theme=GISAH®ion=euro>, accessed 16 October 2012).

- atmintinė arba serija klausimų šalims narėms (3 priedas).

Regiono biuras taip pat buvo prašomas, kad paruošus priedus ir prieš dokumento publikaciją, jis pasikonsultuotų su šalimis narėmis. Šalių narių komentarai buvo įtraukti į galutinę priedų redakciją.

Rodikliai buvo paimti iš jau egzistuojančių šaltinių, tame tarpe iš Europos Alkoholio ir sveikatos informacinės sistemos¹ ir Europos Sveikata visiems duomenų bazės¹. Tais atvejais, kai Europos ir globaliniai rodikliai sutampa, buvo taikomi PSO Generalinio štabo sukurti apibrėžimai, patalpinti Rodiklių kodų knygoje².

Į šiuos priedus reikėtų žiūrėti kaip į įrankį, padedantį šalims narėms įgyvendinti, vertinti ir stebėti savo nacionalinės alkoholio politikos vykdymą. Visus rodiklius galima pasirinkti laisvanoriškai ir ne visi jie gali būti svarbūs vienai ar kitai šaliai narei. Be to, sąrašas gali būti pratęstas, nes šalys narės gali panorėti sukurti papildomus rodiklius savo poreikiams.

¹ European Health for All database (HFA-DB) [online database]. Copenhagen, WHO Regional Office for Europe, 2012 (<http://data.euro.who.int/hfad/>, accessed 16 October 2012).

² Indicator code book. Global Information System on Alcohol and Health. Geneva, World Health Organization, 2012 (http://www.who.int/substance_abuse/activities/gisah_indicatorbook.pdf, accessed 16 October 2012).

1 priedas. PSO Europos Regiono komiteto rezoliucija EUR/RC61/R4

Europos žalingo alkoholio vartojimo mažinimo veiklos planas 2012–2020

Regioninis Komitetas,

Dar kartą patvirtindamas, kad alkoholio vartojimo ir žalos lygis PSO Europos regione yra didžiausias, ir kad žalingas alkoholio vartojimas yra didelė visuomenės sveikatos problema;

Primindamas savo nutarimą EUR/RC42/R8, kuriuo buvo patvirtintos dvi pirmosios Europos alkoholio veiklos plano fazės ir Europos Alkoholio chartija, priimta per 1995 metų gruodžio mėnesį Paryžiuje vykusią Europos Sveikatos, visuomenės ir alkoholio konferenciją;

Primindamas savo rezoliuciją EUR/RC49/R8, kuria buvo patvirtinta trečioji Europos alkoholio veiklos plano fazė, ir rezoliuciją EUR/RC51/R4, kuria buvo paremta PSO Ministrų konferencijos “Jaunimas ir alkoholis”, įvykusios 2001 vasario mėn. Stokholme, Deklaraciją dėl Jaunimo ir alkoholio;

Primindamas Pasaulio sveikatos asamblėjos rezoliuciją WHA58.26 dėl visuomenės sveikatos problemų, kurias sukelia žalingas alkoholio vartojimas;

Primindamas savo rezoliuciją EUR/RC55/R1, kuriuo buvo priimti PSO Europos regiono alkoholio politikos pagrindai;

Primindamas Pasaulio sveikatos asamblėjos rezoliucijas WHA61.4 dėl strategijų mažinant pavojingą alkoholio vartojimą ir WHA63.13 dėl globalinės alkoholio žalingo vartojimo mažinimo strategijos;

Apsvarstęs Europos žalingo alkoholio vartojimo mažinimo veiklos planą 2012-2020;¹

Patvirtindamas, kad veiklos planu siekiama nurodyti gaires dėl veiksmų kovojant su alkoholio sukelta žala visais lygiais ir nustatyti prioritėtines sritis veiklai visoje Europoje, didesniai tarptautiniam bendradarbiavimui ir visų šalių narių dalyvavimui veiksmingoje, tinkamoje ir plačiai vykdomoje veikloje, kuri reikiamai traktuotų religinius ir kultūrinius skirtumus;

Pripažindamas, kad koordinuojant veiklos planą, jis atitiks Europos Neužkrečiamųjų ligų veiklos planą 2012-2016, Veiksmų visuomenės sveikatos ir Sveikata 2020 pagrindus, taip pat naujosios Europos sveikatos politiką;

Pripažindamas grėsmes visuomenės sveikatai, kurias kelia žalingas alkoholio vartojimas ir svarbą, kad siekdamos įgyvendinti veiklos planą, šalys narės stengtųsi užsitikrinti visų suinteresuotų žinybų įvairiapusišką įtraukimą į veiklą;

Žinodamos, kad visuomenės sveikatos interesai dėl žalingo alkoholio vartojimo turi būti tinkamai svarstomi formuluojant ekonomikos, marketingo ir prekybos politiką nacionaliniu ir tarptautiniu lygiu;

Pripažindamas vadovaujantį PSO vaidmenį skatinant tarptautinį bendradarbiavimą įgyvendinant efektyvias ir liudijimais paremtas alkoholio strategijas;

1. SUTINKA, kad Europos žalingo alkoholio vartojimo mažinimo veiksmų planas 2012-2020 PSO Europos biuro narėms šalims nurodo gaires ir politinius žingsnius, turint omenyje dabartinius jų įsipareigojimus, taip pat ir naujus veiksmus, iššūkius ir galimybes veikti nacionaliu ir tarptautiniu lygiu;

2. REKOMENDUOJA šalims narėms²:

(a) taikyti šį veiksmų planą formuluojant, o kur reikalinga, ir performuluojant nacionalinę alkoholio politiką ir nacionalinius veiksmų planus;

¹ Dokumentas EUR/RC61/13

² O kur įmanoma, ir regioninėms ekonominės integracijos organizacijoms.

- (b) valstybių sienų nepaisančių iššūkių ir grėsmių akivaizdoje, kurie kyla šioje srityje, stiprinti tarptautinį bendradarbiavimą;
- (c) saugant ir skatinant visuomenės sveikatą ir siekiant mažinti žalingą alkoholio vartojimą, remti tokias politines priemones ir intervencijas, kurios būtų akedvačios ir įrodytos faktais;
- (d) siekti, kad alkoholio keliamos žalos prevencijos ir mažinimo veikloje būtų laikomasi faktais ir liudijimais paremto požiūrio visais valstybės lygiais, taip pat ir visose susijusiose žinybose ir organuose, tame tarpe ir bendruomenėse, pilietinėje visuomenėje ir privačiame sektoriuje;
- (e) skatinti, kad vis daugiau vietų ir vis dažniau būtų taikoma politika “be alkoholio”, kaip antai darbovietėse, viešajame transporte, vaikų ir jaunimo aplinkoje bei nėštumo metu;
- (f) mažinti alkoholio marketingo poveikį ir dažnį, ypač nuo visų alkoholio marketingo formų siekiant apsaugoti vaikus ir jaunimą;
- (g) užtikrinti, kad šitaip veikiant, priemonės mažinti žalingą alkoholio vartojimą atitiktų tarptautinius susitarimus ir sutartis;

3. KVIEČIA tarptautines, tarpvyriausybines ir nevyriausybines organizacijas, taip pat ir nepriklausomas organizacijas remti veiklos planą ir dirbti kartu su šalimis narėmis ir su PSO Regiono biuru kuriant ir įgyvendinant tokią nacionalinę politiką, kuri mažintų neigiamą poveikį sveikatai ir socialiniam gyvenimui, kurį daro žalingas alkoholio vartojimas.

4. PRAŠO Regiono direktoriaus:

- (h) vadovauti šios visuomenės sveikatos problemos sprendimui ir padėti Europos politikams taip formuluoti savo alkoholio nacionalinę politiką ir planus, kad jie būtų dalis jų bendro atsako į neužkrečiamas ligas;
- (i) stebėti šio veiksmų plano eigą, poveikį ir įgyvendinimą, naudotis surinkta informacija tam, kad būtų peržiūrėta ir atnaujinta Europos Alkoholio ir sveikatos informacinė sistema, taip pat naudoti duomenis kuriant reguliarias ataskaitas apie alkoholio suvartojimą, žalą ir atsaką Europos regione;
- (j) telkti resursus tam, kad laikantis veiksmų plano, Europoje būtų užtikrinta pakankama sveikatinimo veikla, ligų prevencija, sergamumo vadyba, moksliniai tyrimai, įvertinimas ir priežiūra;
- (k) bendradarbiauti su šalimis narėmis ir organizacijomis bei padėti joms kurti ir įgyvendinti nacionalines politikas ir planus, kurie užkirstų kelią ar sumažintų pavojingą alkoholio vartojimą ir su tuo susijusią žalą Europoje;
- (l) skatinti partnerystes su vyriausybėmis ir nevyriausybėmis organizacijomis ir tarp šalių narių, taip pat ir su PSO, kitomis tarptautinėmis organizacijomis ir regiono veikėjais, kad būtų remiamas šis veiksmų planas; ir
- (m) mobilizuoti kitas tarptautines organizacijas tam, kad būtų pasiekti šio veiksmų plano tikslai.

2 priedas. Rodikliai

Rodiklio pavadinimas	Apibrėžimas	Duomenų pateikimo būdas
Vartojimo ir žalos rodikliai apie, surišti su tais, kurie naudojami Europos Alkoholio ir sveikatos informacinėje sistemoje		
Registruotas suaugusio (nuo 15 metų) suvartotas gryno alkoholio kiekis per capita	<p>Registruotas gryno alkoholio kiekis per metus litrais, suvartotas tam tikroje šalyje vieno suaugusio asmens (nuo 15 metų). Į šį indikatorių įeina tik duomenys apie oficialiai registruotą suvartojimą gaminant, importuojant, eksportuojant ir parduodant; šie duomenys dažniausiai gaunami per mokesčius. Skaitiklyje: registruoto gryno alkoholio kiekis litrais suvartotas suaugusio (nuo 15 metų) per metus. Vardiklyje: gyventojų (nuo 15 metų) skaičius tų kalendorinių metų viduryje (United Nations World Population Prospects,¹ tarpinis variantas). Apskaičiuotas atskiroms alkoholinio gėrimų rūšims.</p> <p>¹ World Population Prospects, the 2010 revision [online database]. New York, United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division, Population Estimates and Projections Section, 2011 (http://esa.un.org/unpd/wpp/index.htm, accessed 16 October 2012).</p>	Santykinis dydis
Neregistruotas suaugusio (nuo 15 metų) suvartotas gryno alkoholio kiekis per capita	<p>Neregistruotas gryno alkoholio kiekis per metus litrais, suvartotas tam tikroje šalyje vieno suaugusio asmens (nuo 15 metų). Neregistruotu alkoholiu laikomas tas, nuo kurio nesurenkami mokesčiai ir kuris nepatenka į įprastinę valstybinę kontrolę, t.y. namuose ar neoficialiai gaminamas alkoholis (legalus ir nelegalus), kontrabandinis alkoholis, surogatinis alkoholis (neskirtas žmonių gėrimui) arba alkoholis, pirktas pasienio punktuose (kuris registruojamas kitoje jurisdikcijoje). Skaitiklyje: neregistruoto gryno alkoholio kiekis litrais suvartotas suaugusio (nuo 15 metų) per metus. Vardiklyje: gyventojų (nuo 15 metų) skaičius tų kalendorinių metų viduryje (United Nations World Population Prospects, tarpinis variantas).</p>	Santykinis dydis
Bendras suaugusių (nuo 15 metų) suvartotas gryno alkoholio kiekis per capita	<p>Bendras (registruoto ir neregistruoto suma) gryno alkoholio kiekis per metus litrais, suvartotas tam tikroje šalyje vieno suaugusio asmens (nuo 15 metų). Registruoto suvartoto alkoholio kiekis gaunamas per oficialią statistiką (gamyba, importas, eksportas, prekyba ir mokesčiai), neregistruoto alkoholio suvartojimas – tai alkoholis, iš kurio nesurenkami mokesčiai ir kuris nepatenka į įprastinę valstybinę kontrolę. Tais atvejais, kai turistų skaičius šalyje per metus yra bent toks pat kaip gyventojų skaičius, jų suvartotas kiekis atimamas iš tos šalies registruoto suaugusio per capita suvartoto kiekio.</p>	Santykinis dydis

Rodiklio pavadinimas	Apibrėžimas	Duomenų pateikimo būdas
Bendras gryno alkoholio kiekis per capita, suvartotas tarp suaugusių (nuo 15 metų) geriančiųjų	Bendras (registruoto ir neregistruoto) gryno alkoholio kiekis litrais per metus suvartotas vieno suaugusio (nuo 15 metų) geriančio (ne abstinento). Skaitiklyje: bendras per capita suvartotas kiekis tarp suaugusių. Vardiklyje: vienas minus bendras abstinentų santykinis dydis.	Santykinis dydis
Abstinentai (nuo 15 metų) per visą savo gyvenimą	Proporcija suaugusių (nuo 15 metų), niekada savo gyvenime nevarojusių jokio alkoholio, užfiksuota tam tikroje populiacijoje tam tikru laiku. Skaitiklyje: abstinentų skaičius (nuo 15 metų). Vardiklyje: bendras dalyvių skaičius (nuo 15 metų) atsakiusių į pateiktos apklausos klausimus. Statistiškai pritaikytas apklausai.	Procentai
Abstinentai (nuo 15 metų), nevaroję alkoholio pastaruosius 12 mėnesių	Proporcija suaugusių (nuo 15 metų), per paskutinius 12 mėnesių nevarojusių alkoholio, užfiksuota tam tikroje populiacijoje tam tikru laiku. Skaitiklyje: pastaruosius 12 mėnesių nuo alkoholio susilaikiusių suaugusių (nuo 15 metų) skaičius. Vardiklyje: bendras dalyvių skaičius (nuo 15 metų) atsakiusių į pateiktos apklausos klausimus. Statistiškai pritaikytas apklausai.	Procentai
Abstinentai (18 - 24 metų) per visą savo gyvenimą	Proporcija asmenų (18 – 24 metų), niekada savo gyvenime nevarojusių jokio alkoholio, užfiksuota tam tikroje populiacijoje tam tikru laiku.	Procentai
Abstinentai (18-24 metų), nevaroję alkoholio pastaruosius 12 mėnesių	Proporcija asmenų (18-24 metų), per paskutinius 12 mėnesių nevarojusių alkoholio, užfiksuota tam tikroje populiacijoje tam tikru laiku.	Procentai
Epizodiškai sunkiai girtaujantys (angl. binge drinkers)	Proporcija sugaugusių (nuo 15 metų) vartojančių mažiausiai 60 g ar daugiau gryno alkoholio bent vieną kartą per savaitę. 60 g gryno alkoholio atitinka maždaug 6 įprastines alkoholio taures. Skaitiklyje: skaičius apklausos dalyvių (nuo 15 metų), kurie atsakė išgeriantys 60 g ar daugiau gryno alkoholio bent vieną kartą per savaitę. Vardiklyje: bendras skaičius dalyvių (nuo 15 metų) atsakiusių į apklausos klausimus, plius abstinentai. Atskirai apskaičiuota vyrams ir moterims.	Procentai
Epizodiškai sunkiai geriantys tarp išgeriančiųjų	Proporcija sugaugusių (nuo 15 metų) vartojusių mažiausiai 60 g ar daugiau gryno alkoholio bent vieną kartą per savaitę per pastaruosius vienerius metus. 60 g gryno alkoholio atitinka maždaug 6 įprastines alkoholio taures. Skaitiklyje: skaičius tinkamai atrinktų apklausos dalyvių (nuo 15 metų), kurie atsakė išgeriantys 60 g ar daugiau gryno alkoholio bent vieną kartą per savaitę. Vardiklyje: bendras skaičius dalyvių (nuo 15 metų, tinkamai atrinktų) atsakiusių į tos pačios apklausos atitinkamą(us) klausimą(us), kad jie per pastaruosius 12 mėnesių yra išgėrę vieną standartinę alkoholio taurę (10 g).	Procentai
Pagal amžių standartizuotas mirtingumas (nuo 15 metų) nuo alkoholio sukeltų būklių	Skaičius asmenų tam tikroje populiacijoje, mirusių per vienerius kalendorinius metus atitinkamai nuo alkoholio sukeltos kepenų ligos (TLK -10 ² kodas K70), kepenų cirozės (kodai K70, K74), eismo nelaimių (kodai V01–V04, V06, V09–V80, V87, V89 ir V99), apsinuodijimo (kodai X40–X49), fizinio smurto veiksmų (kodai X85–Y09, Y871). Mirtingumas pagal amžių apskaičiuotas taikant PSO populiacijos standartus.	Santykinis dydis

Rodiklio pavadinimas	Apibrėžimas	Duomenų pateikimo būdas
	Vardiklyje: bendras skaičius mirčių nuo atitinkamų aukščiau minėtų būklių per vienerius kalendorinius metus tam tikros šalies populiacijoje. Skaitiklyje: kur tai įmanoma, šalies pateikti populiacijos duomenys. Jei tokių duomenų nėra pateikta, taikomi Jungtinių Tautų populiacijos skyriaus apskaičiuoti duomenys. Mirtys 100 tūkstančių (100 000) gyventojų. Apskaičiuota atskirai vyrams ir moterims.	
Dėl alkoholinių sužeidimų ir apsinuodijimų hospitalizuoti ir išrašyti iš ligoninės	Skaičius asmenų, kurie buvo hospitalizuoti dėl alkoholio sukeltų sužeidimų ar apsinuodijimų ir kurie buvo išrašyti iš ligoninės per vienerius kalendorinius metus, padalintas iš bendro gyventojų skaičiaus, 100 tūkstančių (100 000) gyventojų. ² International Classification of Diseases [web site]. Geneva, World Health Organization, 2012 (http://www.who.int/classifications/icd/en , accessed 19 October 2012).	Santykinis dydis
Hospitalizuoti dėl alkoholinės kepenų ligos ir išrašyti iš ligoninės	Skaičius asmenų, kurie buvo hospitalizuoti diagnozavus alkoholinę kepenų ligą ir išrašyti iš ligoninės per vienerius kalendorinius metus, padalintas iš bendro gyventojų skaičiaus, 100 tūkstančių (100 000) gyventojų.	Santykinis dydis
Alkoholinė psichozė	Skaičius naujų alkoholinės psichozės atvejų, nustatytas per tam tikrą laikotarpį, padalintas iš bendro gyventojų skaičiaus, 100 tūkstančių (100 000) gyventojų.	Santykinis dydis
Alkoholio vartojimo sutrikimai (paplitimo viršūnėje)	Suaugusieji (nuo 15 metų), kenčiantys nuo alkoholio sukeltų sutrikimų (TLK -10 kodai: F10.1 Žalingas alkoholio vartojimas; F10.2 Alkoholinė priklausomybė) per tam tikrus kalendorinius metus. Vardiklyje: skaičius suaugusiųjų (nuo 15 metų) su diagnozėmis F10.1 ir F10.2 per vienerius kalendorinius metus. Skaitiklyje: gyventojų (nuo 15 metų) skaičius tų pačių metų viduryje (Jungtinių Tautų gyventojų perspektyvos, tarpinis variantas). Apskaičiuota atskirai vyrams ir moterims.	Santykinis dydis
Alkoholio sukeltos eismo nelaimės	Nelaimingi atsitikimai keliuose, kurių metu vienas ar daugiau dalyvių buvo paveikti alkoholio. Įtraukti tik tie nelaimingi atsitikimai, kurių metu buvo sužeisti žmonės. Neįtraukti tie nelaimingi atsitikimai, kur buvo patirta tik materialinė žala. Šis eismo nelaimės apibrėžimas atitinka Jungtinių Tautų Europos ekonominės komisijos (EEK) sausumos transporto komiteto apibrėžimą. Nuo 2002 metų duomenų šaltinis yra EEK, Kelių eismo nelaimių statistika Europoje. Apskaičiuota 100 000 gyventojų.	Santykinis dydis
Alkoholio sukeltos eismo nelaimės (vairavimas išgėrus)	Skaičius nelaimingų atsitikimų keliuose šalyje per metus, kurių metu bent vieno automobilio vairuotojo kraujyje alkoholio kiekis viršijo leistiną ribą, padalintas iš bendro gyventojų skaičiaus. Apskaičiuota 100 000 gyventojų.	Santykinis dydis
Alkoholio sukeltos eismo nelaimės, procentais nuo visų eismo nelaimių	Eismo nelaimių skaičius šalyje per metus, kurių metu bent vieno automobilio vairuotojo kraujyje alkoholio kiekis viršija leistiną ribą šalyje, padalintas iš visų eismo nelaimių.	Procentai

Rodiklio pavadinimas	Apibrėžimas	Duomenų pateikimo būdas
Rodikliai, atspindintys vadovavimą, sąmoningumą ir įsipareigojimą		
Duomenys apie alkoholį, pateikti nacionalinėje metinėje ataskaitoje	Duomenų apie alkoholį paskleidimas per nacionalinę metinę ataskaitą. Nacionalinė metinė ataskaita reiškia rašytinę ataskaitą, kurią kasmet leidžia vyriausybė ir į kurią įeina informacija ir duomenys apie alkoholio vartojimą, sveikatos ir socialinių paslaugų naudojimą, resursų prieinamumą alkoholinių sutrikimų atvejais, ekonominiai aspektai bei bet kokia kita svarbi informacija, susijusi su alkoholio vartojimu.	Kategorija
Tarpininkų vaidmens svarba	Tarpininkų dalyvavimo lygis ir jų svarba (nevyriausybinė organizacijų, sveikatos profesionalų/sveikatos paslaugų teikėjų, akademinė ir mokslo tyrimo organizacijų, darbuotojų ir darbdavių organizacijų, draudimo kompanijų, viešosios informacijos priemonių organizacijų, alkoholio pardavėjų, HORECA sektoriaus (hotel/restaurant/ café), verslo ir alkoholio gamintojų) šiose srityse: <ul style="list-style-type: none"> • nepilnamečių gėrimo prevencija; • pavojingai ir žalingai girtaujantiems skirta parama (informacija, įrankiai ir konsultavimas); • vairavimo išgėrus prevencija; • visuomenės politikos vystymas, skirtas mažinti alkoholio keliamą žalą. Lygio svarbą nustato šalies valdžios organai per PSO Europos apklausą apie alkoholį ir sveikatą taikant tokias kategorijas kaip “didelė”, “vidutiniška”, ”maža” arba “nedalyvauja”.	Kategorija
Biudžetas, skirtas alkoholio vartojimo sutrikimams gydyti	Pastovus lėšų šaltinis vyriausybiname metiniame biudžete skirtas veiklai, nukreiptai gydyti alkoholio vartojimo sutrikimus ir gydymo paslaugoms.	Kategorija
Biudžetas, skirtas alkoholio vartojimo sutrikimų prevencijai	Pastovus lėšų šaltinis vyriausybiname metiniame biudžete skirtas veiklai, nukreiptai alkoholio vartojimo sutrikimų prevencijai ir prevencijos paslaugoms.	Kategorija
Alkoholio mokesčių skyrimas sveikatos paslaugoms	Mokesčių gaunamų nuo alkoholio skyrimas sveikatos paslaugoms.	Kategorija
Viešai finansuojami alkoholio moksliniai tyrimai ir stebėseną	Viešai finansuojamų alkoholio mokslinių tyrimų ir stebėsenos programų buvimas.	Kategorija
Visuomenės fondai skirti alkoholio mokslinių tyrimų ir stebėsenos programoms	Kokia suma iš visuomenės fondų skiriama alkoholio mokslinių tyrimų ir stebėsenos programoms (eurais)	Suma
Priimta raštiška nacionalinė alkoholio politika	Nacionalinės rašytinės alkoholio politikos priėmimas. Rašytinė nacionalinė alkoholio politika - tai raštiškai išreikštų vertybių, principų ir tikslų visuma, skirta mažinti alkoholio keliamą naštą gyventojams.	Kategorija

Rodiklio pavadinimas	Apibrėžimas	Duomenų pateikimo būdas
Veikiančios politikos/strategijos/veiksmų plano/specialių alkoholio įstatymų buvimas	Indikacija, ar šalyje yra veikianti politika, strategija, veiksmų planas ar specialūs alkoholio įstatymai.	Kategorija
Rodikliai, taikomi apskaičiuoti pasiektus politikos tikslus	Rodikliai taikomi apskaičiuoti pasiektus nacionalinės alkoholio politikos tikslą/tikslus.	Kategorija
Centrinė būstinė, koordinuojanti alkoholio politikos kūrimą ir stebėseną	Nuoroda, ar yra valstybės sektorius, atsakingas ir atliekantis bendrą koordinuojančią nacionalinės alkoholio politikos vystymo ir stebėsenos funkciją.	Kategorija
Centrinė būstinė, koordinuojanti alkoholio politikos įdiegimą	Ar šalyje egzistuoja centrinė nacionalinės alkoholio politikos įdiegimą koordinuojanti būstinė. Tokia centrinė koordinuojanti būstinė prižiūri kaip įgyvendinami atskiri specifiniai nacionalinės alkoholio politikos tikslai.	Kategorija
Nacionalinės alkoholio politikos įrėminimas	Rėmai, kuriuose pateikta nacionalinė alkoholio politika. Nacionalinė alkoholio politika gali eiti kaip atskira specifinė alkoholio politika, ji taip pat gali būti integruota į priklausomybių keliančių medžiagų vartojimo, psichinės sveikatos politiką, neužkrečiamų ligų politiką, bendrą visuomenės sveikatos politiką ir kitas politikas.	Kategorija
Daugiažinybinė alkoholio politika	Nacionalinės daugiažinybinės alkoholio politikos buvimas. Nacionalinė alkoholio politika yra daugiažinybinė, jei joje atstovaujami atskiri sektoriai (tokie kaip sveikatos, socialinis, teisėsaugos, darbo, įstatymų taikymo priežiūros bei finansų/mokesčių).	Kategorija
Nacionalinėje alkoholio politikoje atstovaujamos žinybos	Atskiros žinybos, atstovaujamos nacionalinėje alkoholio politikoje, į kurias gali įeiti sveikatos, socialinės politikos, teisingumo, saugaus eismo, švietimo, darbo, įstatymų taikymo priežiūros, finansų/mokesčių ir kitos žinybos.	Kategorija
Intervencijos bendruomenėse/ projektai su tarpininkais	Buvimas intervencijų bendruomenėse bei projektų, į kuriuos būtų įtraukti įvairūs tarpininkai	Kategorija
Intervencijos/projektai, aktyviai dalyvaujant jaunimui ir pilietinei visuomenei	Buvimas intervencijų/projektų, kuriuose aktyviai dalyvautų jaunimas ir pilietinė visuomenė.	Kategorija
Žingsniai alkoholio politikoje/veiksmų plane siekiant įtraukti jaunimą į alkoholio daromos žalos mažinimą	Įtraukimas į nacionalinę alkoholio politiką (ar veiksmų planus) žingsnių, nukreiptų įtraukti jaunimą į alkoholio keliamos žalos mažinimą ar prevenciją.	Kategorija
Sąmoningumą kelianti veikla	Buvimas veiklos, informuojančios ir teikiančios žinių apie: alkoholio žalą, alkoholį ir sveikatą, alkoholį darbe, vairavimą išgėrus, nelegalų/surogatinį alkoholį, čiabuves tautas, nėštumą ir alkoholį, socialinę žalą, jaunimo gėrimą.	Kategorija
Vartotojų informavimas apie alkoholį ir	Buvimas brošiūrų ir kitos informacijos apie alkoholio vartojimo žalą.	Kategorija

Rodiklio pavadinimas	Apibrėžimas	Duomenų pateikimo būdas
sveikatą prekybvietėse		
Rodikliai apie sveikatos paslaugų reagavimą		
Trumpalaikės sveikatinimo/ligų prevencijos intervencijos	Buvimas trumpalaikių intervencijų per sveikatinimo ir ligų prevencines veiklas.	Kategorija
Mokymai identifikuoti alkoholinių problemų buvimą ir atlikti trumpas intervencijas	Buvimas mokymo programų padedančių nustatyti, ar žmogus turi alkoholio problemų ir atlikti trumpas intervencijas.	Kategorija
Klinikinės gairės trumpoms intervencijoms	Buvimas bent vienos sveikatos apsaugos profesionalios institucijos patvirtintų klinikinių gairių trumpoms intervencijoms atlikti.	Kategorija
Sunkus epizodiškas girtavimas (binge drinking)	Proporcija suaugusių (nuo 15 metų), kurie bent vieną kartą savaitėje sunaudojo bent 60 g ar daugiau gryno alkoholio. 60 g gryno alkoholio atitinka vidutiniškai 6 standartines alkoholio taures. Skaitiklyje: skaičius atsakiusiųjų (nuo 15 metų), tinkamai atrinktų vairuotojų, kurie pripažino išgėrę 60 g ar daugiau gryno alkoholio bent vieną kartą per savaitę. Vardiklyje: bendras dalyvių skaičius (nuo 15 metų) atsakiusių į atitinkamus apklausos klausimus, plius abstinentai. Apskaičiuota atskirai vyrams ir moterims.	Procentai
Sunkus epizodinis girtavimas tarp vairuotojų	Proporcija suaugusių (nuo 15 metų) vairuotojų, kurie bent vieną kartą savaitėje sunaudojo bent 60 g ar daugiau gryno alkoholio per paskutinius metus. 60 g gryno alkoholio atitinka vidutiniškai 6 standartines alkoholio taures. Skaitiklyje: skaičius atsakiusiųjų (nuo 15 metų), tinkamai atrinktų, kurie pripažino išgėrę 60 g ar daugiau gryno alkoholio bent vieną kartą per savaitę. Vardiklyje: bendras dalyvių skaičius (nuo 15 metų) atsakiusių į atitinkamus apklausos klausimus, kurie toje pačioje apklausoje atsakė, kad per pastaruosius 12 mėnesių yra išgėrę vieną įprastinę alkoholio taurę (10 g).	Procentai
Asmenys, gydomi nuo alkoholio vartojimo sutrikimų	Procentas asmenų, gydomų nuo alkoholio vartojimo sutrikimų.	Procentai
Konsultavimas nėščių moterų, turinčių alkoholio problemų	Teikimas konsultacijų nėščioms moterims, turinčioms alkoholio problem.	Kategorija
Prenatalinė priežiūra nėščioms moterims, turinčioms alkoholio problemų	Teikimas prenatalinės priežiūros paslaugų nėščioms moterims, turinčioms alkoholio ar narkotikų problemų.	Kategorija
Vaisiaus alkoholinio sindromo paplitimas	Skaičius naujagimių, kuriems diagnozuotas vaisiaus alkoholinis sindromas (TLK-10 kodas Q86.0) per	Santykinis

Rodiklio pavadinimas	Apibrėžimas	Duomenų pateikimo būdas
	vienerius kalendorinius metus 100 tūkstančių (100 000) naujagimių.	dydis
Konsultavimas vaikų, gyvenančių girtaujančių šeimose	Teikimas konsultacijų vaikams, gyvenantiems girtaujančių šeimose.	Kategorija
Rodikliai, atspindintys bendruomenės ir darbovietės veiksmus		
Švietimo programos mokyklose tikslinėms mokinių grupėms	Buvimas programų, nukreiptų į vaikus ir nepilnamečius siekiant juos supažindinti su alkoholio vartojimo keliamais pavojais.	Kategorija
Teisinis įpareigojimas į mokyklų programas/sveikatos politiką įtraukti alkoholio prevenciją	Teisinis įpareigojimas mokykloms vykdyti alkoholio (ar platesnę alkoholio ir kitų medžiagų vartojimo) prevenciją per mokyklų programas ar mokyklų vykdomą sveikatos politiką.	Kategorija
Gairės kaip užkirsti kelią ar sumažinti alkoholio žalą mokyklose	Buvimas nacionalinių gairių kaip atlikti prevenciją ir sumažinti alkoholio keliamą žalą mokyklose.	Kategorija
Žmonių, turinčių alkoholio problemų prevencija/konsultavimas darbovietėse	Preveninių/konsultavimo paslaugų teikimas darbovietėse žmonėms su alkoholio problemomis.	Kategorija
Nelaimingi atsitikimai darbovietėse, kylantys dėl alkoholio	Skaičius per kalendorinius metus įvykusių nelaimingų atsitikimų darbovietėse dėl alkoholio vartojimo.	Suma
Socialinių partnerių įsitraukimas į alkoholio keliamos žalos prevencinę veiklą darbovietėse	Socialinių partnerių, atstovaujančių darbdavius ir darbuotojus nacionaliniu lygiu, įsitraukimas į alkoholio keliamos žalos prevencinę veiklą darbovietėse.	Kategorija
Bendruomenių intervencijos/projektai dalyvaujant tarpininkams	Buvimas intervencijų/projektų bendruomenėse, kuriose dalyvautų tarpininkai.	Kategorija
Nacionalinės gairės kaip mažinti alkoholio keliamą žalą per intervencijas bendruomenėse	Buvimas nacionalinių gairių kaip įgyvendinant veiksmingas intervencijas bendruomenėse mažinti alkoholio keliamą žalą.	Kategorija
Nacionalinės gairės alkoholio prevencijai/konsultavimui darbovietėse	Buvimas nacionalinių gairių alkoholio keliamų problemų prevencijai/konsultavimui darbovietėse	Kategorija
Įstatymas dėl alkoholio vartojimo nustatymo darbovietėse	Buvimas įstatymo dėl alkoholio vartojimo nustatymo darbovietėse.	Kategorija

Rodiklio pavadinimas	Apibrėžimas	Duomenų pateikimo būdas
Alkoholio vartojimo darbovietėse politikos veiksmingumas	Kokie veiksmingos per pastaruosius 5 metus buvo priemonės, nukreiptos į alkoholio vartojimą darbovietėse, kurias 7 balų sistemoje įvertina šalies valdžia, šaliai dalyvaujant PSO Europos alkoholio ir sveikatos apklausoje; nuo +3 (stipriausi) iki -3 balų (silpniausi).	Kategorija
Alkoholio politikos bendruomenėse veiksmingumas mažinant alkoholio keliamą žalą	Kokios veiksmingos per pastaruosius 5 metus buvo priemonės, nukreiptos į alkoholio keliamos žalos mažinimą platesnėse bendruomenėse, kurias 7 balų sistemoje įvertina šalies valdžia, šaliai dalyvaujant PSO Europos alkoholio ir sveikatos apklausoje; nuo +3 (stipriausi) iki -3 balų (silpniausi).	Kategorija
Vairavimo išgėrus politikos ir priemonių ją mažinti rodikliai		
Leistinas alkoholio kiekis kraujyje vairuojant	Šalyje leidžiamas maksimalus alkoholio kiekis kraujyje vairuojant (kiekis tūrio vienete) transporto priemonę. Atitinkamai nurodomas leistinas alkoholio kiekis kraujyje bendrai visuomenei, jauniems/pradedantiems vairuotojams ir profesionalams/komerciniams vairuotojams.	Suma
Alkoholio sukeltos eismo nelaimės	Nelaimingi atsitikimai keliuose, kurių metu vienas ar daugiau dalyvių buvo paveikti alkoholio. Įtraukti tik tie nelaimingi atsitikimai, kurių metu buvo sužeisti žmonės. Neįtraukti tie nelaimingi atsitikimai, kur buvo patirta tik materialinė žala. Šis eismo nelaimės apibrėžimas atitinka Jungtinių Tautų Europos Ekonominės komisijos (EEK) sausumos transporto komiteto apibrėžimą. Nuo 2002 metų duomenų šaltinis yra EEK, Kelių eismo nelaimių statistika Europoje. Apskaičiuota 100 000 gyventojų.	Santykinis dydis
Alkoholio sukeltos eismo nelaimės (vairavimas išgėrus)	Skaičius nelaimingų atsitikimų keliuose šalyje per metus, kurių metu bent vieno automobilio vairuotojo kraujyje alkoholio kiekis viršijo leistiną ribą, padalintas iš bendro gyventojų skaičiaus. Apskaičiuota 100 000 gyventojų.	Santykinis dydis
Alkoholio sukeltos eismo nelaimės, procentais nuo visų eismo nelaimių	Eismo nelaimių skaičius šalyje per metus, kurių metu bent vieno automobilio vairuotojo kraujyje alkoholio kiekis viršija leistiną ribą šalyje, padalintas iš visų eismo nelaimių.	Procentai
Mirtingumas dėl alkoholio sukeltų eismo nelaimių	Skaičius mirčių eismo nelaimėse, susijusių su alkoholiu (kurių metu bent vieno vairuotojo kraujyje alkoholio kiekis viršijo leistiną ribą) visoje populiacijoje per kalendorinius metus, padalintas iš bendro gyventojų skaičiaus. Apskaičiuota 100 000 gyventojų, atskirai vyrams ir moterims.	Santykinis dydis
Vairavimo išgėrus įstatymo taikymas per atsitiktinę iškvėpiamo oro mėginio patikrą ar policijos tikrinimo punktus	Kad būtų geriau taikomas vairavimo išgėrus įstatymas, derėtų stabdyti atsitiktinei iškvėpiamo oro mėginio patikrai ar pastatyti policijos tikrinimo punktus.	Kategorija
Lygis, kuriuo vykdomas įstatymas dėl	Lygis, kuriuo šalyje vykdomas įstatymas dėl maksimalaus leistino AKK vairuojant, įvertintas šalies	Kategorija

Rodiklio pavadinimas	Apibrėžimas	Duomenų pateikimo būdas
maksimalaus leistino AKK vairuojant	vadovybės jai dalyvaujant PSO Europos Alkoholio ir sveikatos apklausoje, taikant 11 balų skalę nuo 0 (nevykdomas) iki 10 (pilnai vykdomas).	
Transporto priemonės, sustabdytos pakelėje atsitiktinei stacionarei iškvėpiamo oro patikrai, procentais nuo visų transporto priemonių	Skaičius motorizuotų transporto priemonių (automobilių, motociklų, sunkvežimių, autobusų ir t.t.), sustabdytų kiekvienais metais atsitiktinei stacionarei iškvėpiamo oro patikrai policijos punktuose, padalintas iš visų motorizuotų transporto priemonių.	Procentai
Šviečiamoji veikla apie vairavimą išgėrus	Buvimas šviečiamosios veiklos apie vairavimą išgėrus.	Kategorija
Baudos už vairavimą išgėrus	Baudos už vairavimą išgėrus taikomos vietoje, baudos taškai vairuotojo teisėse ir/ar vairuotojo teisių sulaikymas vairuotojams, nesilaikantiems vairavimo išgėrus įstatymo.	Kategorija
Privalomas mokymas vairuotojams, pakartotinai pažeidžiantiems įstatymą	Tam tikros trukmės privalomi mokymai vairuotojams, pastoviai pažeidžiantiems vairavimo išgėrus įstatymą	Kategorija
Užvedimo sistemos su integruotais alkotesteriais (alcolocks) pažeidžiantiems vairavimo išgėrus įstatymą	Taikymas užvedimo sistemų su alkotesteriais (alcolocks) kombinuojant jas su reabilitacija, kaip alternatyva bausmei vairavimui išgėrus.	Kategorija
Užvedimo sistemų su integruotais alkotesteriais naudojimas transporto kompanijomis	Laisvanoriškas arba privalomas užvedimo sistemų su integruotais alkotesteriais naudojimas visuomeninio ar komercinio transporto kompanijomis.	Kategorija
Alkoholio prieinamumo rodikliai		
Amžiaus apribojimai parduodant alkoholį viešojo maitinimo įstaigose	Amžius, nuo kurio šalies gyventojui leidžiama įsigyti alkoholinius gėrimus viešojo maitinimo įstaigose šalyje (kitais sakant, kokio amžiaus asmenims alkoholinius gėrimus parduoti draudžiama). Apskaičiuota atskiroms alkoholinio gėrimo rūšims.	Suma
Amžiaus apribojimai parduodant alkoholį išsinešimui	Amžius, nuo kurio šalies gyventojui leidžiama įsigyti alkoholinius gėrimus išsinešimui šalyje (kitais sakant, kokio amžiaus asmenims alkoholinius gėrimus parduoti išsinešimui draudžiama). Apskaičiuota atskiroms alkoholinio gėrimo rūšims.	Suma
Nacionalinė apklausa apie nepilnamečius, vartojančius alkoholinius gėrimus	Pastovus organizavimas apklausų, siekiant surinkti informaciją apie alkoholio vartojimą tarp nepilnamečių nacionaliniu mastu (apie vaikus, kurie jaunesni nei įstatymas leidžia gerti alkoholį bei apie alkoholio pardavimą jiems ar aptarnavimą viešojo maitinimo įstaigose). Čia įeina ir mokyklose pravedamos bei jaunimo sveikatos	Kategorija

Rodiklio pavadinimas	Apibrėžimas	Duomenų pateikimo būdas
	apklausos, kuriose be kita ko renkami duomenys apie alkoholio suvartojimą.	
Nepilnamečiai alkoholio vartotojai	Nepilnamečių, savo gyvenime vartojusių alkoholio, skaičius, padalintas iš viso tos amžiaus grupės asmenų skaičiaus. Abiems lytims kartu ir atskirai berniukams ir mergaitėms.	Procentai
Alkoholinių gėrimų gamybos ir pardavimo licenzijavimas	Dalinė valstybės kontrolė alkoholinių gėrimų gamybai ir pardavimui. Atskirai atskiroms alkoholinių gėrimų rūšims.	Kategorija
Alkoholinių gėrimų gamybos ir pardavimo monopolis	Valstybės kontrolė (pilna) alkoholinių gėrimų gamybai ir pardavimui.	Kategorija
Darbo valandų ir dienų apribojimai prekyba alkoholiniais gėrimais parduotuvėse ir viešojo maitinimo įstaigose	Kokie darbo valandų ir dienų apribojimai prekyba alkoholiniais gėrimais parduotuvėse ir viešojo maitinimo įstaigose taikomi šalyje. Atskirai atskiroms alkoholinių gėrimų rūšims.	Kategorija
Apribojimai alkoholiniais gėrimais prekiaujančių parduotuvių ir viešojo maitinimo įstaigų išdėstymui	Kokie apribojimai šalyje taikomi alkoholiniais gėrimais prekiaujančių ir aptarnaujančių klientus įstaigų išdėstymui (vietų ir tankio). Atskirai atskiroms alkoholinių gėrimų rūšims.	Kategorija
Apribojimai prekyba alkoholiniais gėrimais parduotuvėse ir viešojo maitinimo įstaigose renginių metu	Kokie apribojimai šalyje taikomi prekybai alkoholiniais gėrimais parduotuvėse ir viešojo maitinimo įstaigose specialių renginių metu. Atskirai atskiroms alkoholinių gėrimų rūšims.	Kategorija
Apribojimai alkoholinių gėrimų pardavimui degalinėse išsinešimui	Kokie apribojimai alkoholinių gėrimų pardavimui degalinėse išsinešimui taikomi šalyje. Atskirai atskiroms alkoholinių gėrimų rūšims.	Kategorija
Lygis, kuriuo vykdomas įstatymas, ribojantis prekybą alkoholiniais gėrimais viešojo maitinimo įstaigose	Lygis, kuriuo šalyje vykdomas įstatymas ribojantis prekybą alkoholiniais gėrimais viešojo maitinimo įstaigose, įvertintas šalies vadovybės jai dalyvaujant PSO Europos Alkoholio ir sveikatos apklausoje, taikant 11 balų skalę nuo 0 (nevykdomas) iki 10 (pilnai vykdomas). Vertinimas gali būti grindžiamas (statistine) informacija, ekspertų nuomone ar kitais faktoriais.	Kategorija
Lygis, kuriuo laikomasi apribojimų dėl alkoholio pardavimo išsinešimui	Lygis, kuriuo šalyje laikomasi apribojimų dėl alkoholio pardavimo išsinešimui, įvertintas šalies vadovybės jai dalyvaujant PSO Europos Alkoholio ir sveikatos apklausoje, taikoma 11 balų skalę nuo 0 (nevykdomas) iki 10 (pilnai vykdomas). Vertinimas gali būti grindžiamas (statistine) informacija, ekspertų nuomone ar kitais faktoriais.	Kategorija
Priemonės, padedančios laikytis pardavimo nepilnamečiams reikalavimų	Kiek svarbios yra šios priemonės laikantis reikalavimo neparduoti alkoholio nepilnamečiams: <ul style="list-style-type: none"> • išduodant licenzijas būtina sąlyga apmokėti aptarnaujančią personalą • policijos ar kitų valdžios organų priežiūra 	Kategorija

Rodiklio pavadinimas	Apibrėžimas	Duomenų pateikimo būdas
	<ul style="list-style-type: none"> • stebėjimas vykdant bandymus nusipirkti alkoholio • sąmoningumo kėlimo kompanijos aptarnaujančiam personalui/pardavėjams • sąmoningumo kėlimo kompanijos, skirtos jaunimui. Šių priemonių svarba turi būti įvertinta šalies valdžios, jai dalyvaujant PSO Alkoholio ir sveikatos apklausoje ir taikant tokias kategorijas kaip “didelė”, “vidutinė”, “maža” arba “visai nenaudojama”. Vertinimas grindžiamas nuomone, kurią apie padėtį šalyje išreiškia ekspertai. 	
Alkoholinių gėrimų marketingo rodikliai		
Apribojimai alkoholio reklamai	Juridiškai taikomi apribojimai alkoholio reklamai šalyje (alkoholio pramonės alkoholinių gėrimų propagavimui per įvairias žiniasklaidos priemones): per nacionalinę televiziją, kabelinę televiziją, nacionalinį radiją, vietinį radiją, spausdintus leidinius, kiną, afišų lentas, prekybos vietose, internetą. Atskirai pagal alkoholinių gėrimų rūšis.	Kategorija
Apribojimai alkoholinio gaminio parodymui	Juridiškai taikomos priemonės šalyje, ribojančios alkoholinio gaminio parodymą. Kalbant apie gaminio parodymą, turima omenyje, pavyzdžiui, alkoholio gamintojų sponsoriuojamas TV laidas, jei jose rodomi jų pagaminti alkoholiniai gėrimai. Atskirai kiekvienai alkoholinio gėrimo rūšiai.	Kategorija
Apribojimai sponsoriavimui iš alkoholio gamintojų	Šalies juridiniais aktais reguliuojami apribojimai sportinių renginių ar renginių jaunimui sponsoriavimui, vykdomam alkoholio pramonės. Sponsoriavimas - tai finansinė parama renginiui arba vykdant marketingą per renginyje siūlomus gaminius ir paslaugas su tam tikru prekės ženklu. Atskirai kiekvienai alkoholinio gėrimo rūšiai.	Kategorija
Apribojimai alkoholio pardavimų skatinimui	Šalies juridiniais aktais reguliuojami apribojimai alkoholinių gėrimų pardavimų skatinimui, kaip pavyzdžiui, rengiamų gamintojų (vakarėliai ir renginiai), mažmenininkų (tame tarpe ir supermarketų) per išpardavimus už sumažintą kainą (pavyzdžiui, du už vieno kainą, laimingos vlandos), ar barų ir užėigų savininkų (nemokamai vaišinant alkoholiu). Pardavimų skatinimas reiškia marketingo praktiką, kuri skirta padidinti prekybą tam tikru gaminiu.	Kategorija
Sponsoriavimo iš alkoholio pramonės ir alkoholio pardavimo skatinimo apribojimų lygis	Visiškas uždraudimas, dalinis įstatyminis apribojimas, laisvanoriškas susitarimas/savireguliacija arba nebuvimas apribojimų sporto ir jaunimo renginių sponsoriavimui per alkoholio gamintojus bei gamintojų vykdomam pardavimų skatinimui. Atskirai kiekvienai alkoholinio gėrimo rūšiai. “Dalinis įstatyminis apribojimas” reiškia, kad apribojimas veikia tam tikru dienos metu ar kai kuriuose renginiuose, programose,	Kategorija

Rodiklio pavadinimas	Apibrėžimas	Duomenų pateikimo būdas
	Žurnaluose, filmuose, ir t.t. "Laisvanoriškas susitarimas/savireguliacija" reiškia, kad alkoholinių gėrimų pramonė veikia pagal savo vidaus laisvai priimtas taisykles.	
Reklamos apribojimų vykdymo lygis	Lygis, kuriuo šalyje laikomasi esamų reklamos apribojimų, įvertintas šalies vadovybės jai dalyvaujant PSO Europos Alkoholio ir sveikatos apklausoje, taikant 11 balų skalę nuo 0 (nevykdomas) iki 10 (pilnai vykdomas). Vertinimas gali būti grindžiamas (statistine) informacija, ekspertų nuomone ar kitais faktoriais.	Kategorija
Sponsoriavimo iš alkoholio pramonės apribojimų vykdymo lygis	Lygis, kuriuo šalyje laikomasi esamų apribojimų sponsoriavimui iš alkoholio pramonės ir alkoholio pardavimo skatinimo, įvertintas šalies vadovybės jai dalyvaujant PSO Europos Alkoholio ir sveikatos apklausoje, taikant 11 balų skalę nuo 0 (nevykdomi) iki 10 (pilnai vykdomi). Vertinimas gali būti grindžiamas (statistine) informacija, ekspertų nuomone ar kitais faktoriais.	Kategorija
Lygis, kuriuo vykdomi apribojimai alkoholinių gėrimų pardavimų skatinimui	Lygis, kuriuo šalyje laikomasi esamų apribojimų alkoholinių gėrimų gamintojų, mažmenininkų ir barų bei užkeigų savininkų rengiamam pardavimų skatinimui, įvertintas šalies vadovybės, jai dalyvaujant PSO Europos Alkoholio ir sveikatos apklausoje, taikant 11 balų skalę nuo 0 (nevykdomi) iki 10 (pilnai vykdomi). Vertinimas gali būti grindžiamas (statistine) informacija, ekspertų nuomone ar kitais faktoriais.	Kategorija
Baudos už reklamos/gaminio parodymo įstatymų pažeidimus	Numatytos baudos už reklamos/gaminio parodymo įstatymų pažeidimus.	Kategorija
Baudos už sponsoriavimo ir pardavimų skatinimo įstatymų pažeidimus	Numatytos baudos už sponsoriavimo ir pardavimų skatinimą.	Kategorija
Lygis, kuriuo ribojama alkoholio reklama/gaminio parodymas	<p>Yra visiškas uždraudimas, dalinis įstatyminis uždraudimas, laisvanoriškas susitarimas/savireguliacija ar nėra apribojimų:</p> <ul style="list-style-type: none"> • visuomenės paslaugų/nacionalinės TV reklamai • komercinės/privačios TV reklamai • nacionalinio radijo reklamai • vietinio radijo reklamai • spausdintų laikraščių/žurnalų reklamai • afišų lentų reklamai • reklamai pardavimo vietose • kino reklamai • reklamai internete • parodymui per visuomenės paslaugas/nacionalinę TV • parodymui per komercinę/privačią TV. 	Kategorija

Rodiklio pavadinimas	Apibrėžimas	Duomenų pateikimo būdas
	Atskirai kiekvienai alkoholinio gėrimo rūšiai. “Dalinis įstatyminis apribojimas” reiškia, kad apribojimas veikia tam tikru dienos metu ar kai kuriuose renginiuose, programose, žurnaluose, filmuose, ir t.t. “Laisvanoriškas susitarimas/savireguliacija” reiškia, kad alkoholinių gėrimų pramonė veikia pagal savo vidaus laisvai priimtas taisykles.	
Kainų politikos rodikliai		
Alkoholinių gėrimų akcizo mokesčio reguliavimas	Alkoholinių gėrimų akcizo mokesčio reguliavimas dėl infliacijos.	Kategorija
Akcizas už šimtą litrų	Vidutiniškas akcizas už šimtą litrų alaus, vyno and stipriųjų gėrimų (eurais).	Suma
Nealkoholiniai gėrimai už mažesnę kainą	Reikalavimas parduoti nealkoholinius gėrimus už mažesnę kainą.	Kategorija
Akcizo apskaičiavimas pagal tūrį/svorį	Akcizo dydžio apskaičiavimas pagal alkoholio tūrį/svorį	Kategorija
Papildomas specifinių gaminių apmokestinimas	Papildomas specifinių gaminių, ypač patrauklių jauniems vartotojams, apmokestinimas (tokių kaip alkopopsai).	Kategorija
Minimalio kainos taikymas	Minimalio kainos taikymas už gryno alkoholio litrą.	Kategorija
Draudimai parduoti už mažesnę nei savikaina kainą ir/arba daryti nuolaidas už didesnę kiekį	Buvimas draudimų parduoti už mažesnę nei savikaina kainą ir/arba daryti nuolaidas už didesnę perkamą kiekį.	Kategorija
Lygis, kuriuo taikomi alkoholio pardavimų skatinimo apribojimai	Visiškas uždraudimas, dalinis įstatyminis uždraudimas, laisvanoriškos sutarties/savireguliacija ar nebuvimas jokių apribojimų: <ul style="list-style-type: none"> • mažmenininkų daromiems pardavimų skatinimams parduodant pigiau nei savikaina; • barų ir užėigų savininkų daromiems pardavimų skatinimams per nemokamą alkoholį. Atskirai kiekvienai alkoholinio gėrimo rūšiai. “Dalinis įstatyminis apribojimas” reiškia, kad apribojimas veikia tam tikru dienos metu ar kai kuriuose renginiuose, programose, žurnaluose, filmuose, ir t.t. “Laisvanoriškas susitarimas/savireguliacija” reiškia, kad alkoholinių gėrimų pramonė veikia pagal savo vidaus laisvai priimtas taisykles.	Kategorija

Rodiklio pavadinimas	Apibrėžimas	Duomenų pateikimo būdas
Rodikliai apie neigiamų alkoholio gėrimo pasekmių ir intoksikacijų mažinimą		
Aptarnaujančio personalo mokymas	Periodiškai atliekamas mokymas barų ir specialių renginių metu dirbančiam personalui, suteikiantis žinių ir įgūdžių apie alkoholio žalą ir saugaus aptarnavimo praktiką.	Kategorija
Aptarnaujančio personalo mokymas, kaip nacionalinės licenzijas išduodančios valdžios sąlyga	Šalies mastu organizuojami pastovūs kursai aptarnaujančiam personalui, kaip reikalauja nacionalinė licenzijavimo sistema.	Kategorija
Alkoholio sukeltos eismo nelaimės	Nelaimingi atsitikimai keliuose, kurių metu vienas ar daugiau dalyvių buvo paveikti alkoholio. Įtraukti tik tie nelaimingi atsitikimai, kurių metu buvo sužeisti žmonės. Neįtraukti tie nelaimingi atsitikimai, kur buvo patirta tik materialinė žala. Šis eismo nelaimės apibrėžimas atitinka Jungtinių Tautų Europos Ekonominės komisijos (EEK) sausumos transporto komiteto apibrėžimą. Nuo 2002 metų duomenų šaltinis yra EEK, Kelių eismo nelaimių statistika Europoje. Apskaičiuota 100 000 gyventojų.	Santykinis dydis
Alkoholio sukeltos eismo nelaimės (vairavimas išgėrus)	Skaičius nelaimingų atsitikimų keliuose šalyje per metus, kurių metu bent vieno automobilio vairuotojo kraujyje alkoholio kiekis viršijo leistiną ribą, padalintas iš bendro gyventojų skaičiaus. Apskaičiuota 100 000 gyventojų.	Santykinis dydis
Alkoholio sukeltos eismo nelaimės, procentais nuo visų eismo nelaimių	Eismo nelaimių skaičius šalyje per metus, kurių metu bent vieno automobilio vairuotojo kraujyje alkoholio kiekis viršija leistiną ribą šalyje, padalintas iš visų eismo nelaimių.	Procentai
Mirtingumas dėl alkoholio sukeltų eismo nelaimių	Skaičius mirčių eismo nelaimėse, susijusių su alkoholiu (kurių metu bent vieno vairuotojo kraujyje alkoholio kiekis viršijo leistiną ribą) visoje populiacijoje per kalendorinius metus, padalintas iš bendro gyventojų skaičiaus. Apskaičiuota 100 000 gyventojų, atskirai vyrams ir moterims.	Santykinis dydis
Smurtinės mirtys	Mirčių nuo fizinio smurto skaičius visoje populiacijoje per vienerius kalendorinius metus (TLK-10 kodai X85–Y09, Y871), padalintas iš gyventojų skaičiaus metų viduryje tais pačiais kalendoriniais metais (Jungtinių Tautų Pasaulio populiacijos perspektyvos, tarpinis variantas). Apskaičiuota 100 000 gyventojų, atskirai vyrams ir moterims.	Santykinis dydis
Dėl alkoholinių sužeidimų ir apsinuodijimų hospitalizuoti ir išrašyti iš ligoninės	Skaičius asmenų, kurie buvo hospitalizuoti dėl alkoholio sukeltų sužeidimų ar apsinuodijimų ir kurie buvo išrašyti iš ligoninės per vienerius kalendorinius metus, padalintas iš bendro gyventojų skaičiaus, 100 tūkstančių (100 000) gyventojų.	Santykinis dydis
Etiketės alkoholio reklamoje, įspėjančios	Buvimas etikečių, informuojančių apie pavojus dėl šio produkto naudojimo.	Kategorija

Rodiklio pavadinimas	Apibrėžimas	Duomenų pateikimo būdas
apie pavojų sveikatai		
Etiketės ant alkoholio konteinerių, įspėjančios apie pavojų sveikatai	Buvimas etikečių, informuojančių pirkėją apie pavojus ryšium su šio produkto naudojimu.	Kategorija
Gaminio etiketės ant alkoholinių gaminių	Buvimas įstatymu numatomų gaminio etikečių ant alkoholinių gaminių (alkoholio ir kalorijų kiekis, priedai, alergenai, ir t.t.).	Kategorija
Rodikliai, rodantys kaip mažinamas poveikis visuomenės sveikatai, kurį kelia nelegalus ir neoficialiai gamintas alkoholis		
Neregistruoto alkoholio vartojimo apskaičiavimas	Prieinamumas apskaičiavimų, rodančių neregistruotų alkoholinių gėrimų vartojimą nacionaliniu lygiu.	Kategorija
Akcizo ar sumokėto maito mokesčio antspaudas ant alkoholio konteinerio	Antspaudai ant alkoholio konteinerių, dedami šalies muitinėse ir žymintys sumokėtą akcizo mokesť.	Kategorija
Rodikliai apie monitoringą ir priežiūrą		
Alkoholio sukeltos žalos monitoringo sistema	Buvimas sistemos, leidžiančios stebėti alkoholio sukeltą žalą (mirtingumą nuo alkoholio, sergamumą ir socialines alkoholio sukeltas pasekmes).	Kategorija
Duomenų rinkimas apie alkoholio sukeltus sveikatos rodiklius	Duomenų rinkimas apie alkoholio sukeltus sveikatos rodiklius (rodiklius apie tuos sutrikimus, kurie tiesiogiai ar netiesiogiai kyla dėl alkoholio vartojimo).	Kategorija
Duomenų rinkimas apie alkoholio suvartojimą vienam suaugusiam	Duomenų registravimas ir rinkimas apie alkoholio suvartojimą, tenkantį vienam suaugusiam per capita kiekvienais metais.	Kategorija
Neregistruoto alkoholio vartojimo apskaičiavimas	Prieinamumas apskaičiavimų rodančių neregistruotų alkoholinių gėrimų vartojimą nacionaliniu lygiu.	Kategorija
Nacionalinė apklausa apie alkoholio vartotojus bendroje populiacijoje	Nacionalinės apklausos apie alkoholio vartojimą bendroje populiacijoje.	Kategorija 123
Nacionalinė apklausa apie abstinetus	Nacionalinės apklausos apie abstinetus (pavyzdžiui, per visą gyvenimą, pastaruosius metus) bendroje populiacijoje.	Kategorija
Nacionalinė apklausa apie sunkų epizodišką	Nacionalinės apklausos apie sunkų epizodiško girtavimo (binge drinking) paplitimą tarp suaugusių (nuo 15	Kategorija

Rodiklio pavadinimas	Apibrėžimas	Duomenų pateikimo būdas
girtavimą	metų). Sunkus epizodiškas girtavimas apibrėžiamas kaip 60+ g gryno alkoholio suvartojimas per vieną atvejį, kartą per savaitę, ar dažniau per pastaruosius 12 mėnesių.	
Nacionalinė apklausa apie nepilnamečius alkoholinių gėrimų vartotojus	Reguliarios apklausos, siekiant šalies mastu surinkti informaciją apie alkoholio vartojimą tarp nepilnamečių (vaikų jaunesnių nei leidžiamas amžius gerti ar nusipirkti alkoholio bei būti aptarnaujamam bare). Čia įeina ir mokyklose pravedamos bei jaunimo sveikatos apklausos, kuriose be kita ko renkami duomenys apie alkoholio vartojimą.	Kategorija
Nacionalinė jaunimo apklausa	Nacionalinės apklausos apie alkoholio vartojimą tarp jaunimo (18-25 metų).	Kategorija
Duomenys apie alkoholį, paskelbti nacionaliniame metiniame pranešime	Paskelbimas duomenų apie alkoholį nacionaliniame metiniame pranešime. Metinis nacionalinis pranešimas - tai raštiška metinė ataskaita, kurią kasmet leidžia vyriausybė, įtraukdama informaciją ir duomenis apie alkoholio vartojimą, sveikatos ir socialinių paslaugų naudojimą, resursų alkoholinių sutrikimų gydymui buvimą, ekonominius aspektus ar kitą svarbią informaciją ryšyje su alkoholio vartojimu.	Kategorija
Temos, palietos nacionaliniame metiniame pranešime	Vyriausybė leidžia metinį nacionalinį pranešimą, kuriame informuoja ir pateikia duomenis šiomis temomis: <ul style="list-style-type: none"> • nepilnamečiai ir alkoholis • alkoholio vartojimas tarp suaugusių • ryšys su socialiniais ir ekonominiais kintamaisiais • geografinis alkoholio vartojimo modelis • ryšys su kitų medžiagų vartojimu • bendros visuomenės žinios apie alkoholį • alkoholis ir nėštumas • trumpos intervencijos pirminės sveikatos priežiūros sistemoje • duomenys apie priėmimą į ligoninę dėl alkoholio ir išrašymu • mirtys dėl alkoholio • vairavimas išgėrus ir eismo nelaimės, kylančios dėl alkoholio • viešosios tvarkos pažeidimai ir nusikaltimai alkoholio poveikyje • išlaidos dėl alkoholio sukeltos žalos • alkoholio įperkamumas • alkoholio prieinamumas • politinis atsakas. 	
Ataskaita apie mirtis dėl alkoholio	Pastoviai leidžiamoje išsamioje ataskaitoje apie alkoholio vartojimą nušviečiama situacija apie mirtis dėl alkoholio šalyje.	Kategorija

3 priedas. Atmintinė politikams ir jų atsakui

Vadovavimas, sąmoningumas, įsipareigojimas

- Ar egzistuoja nacionalinis veiksmų planas alkoholio žalingo vartojimo srityje (kaip atskiras planas, ar kito visuomenės sveikatos plano dalis), kuris buvo peržiūrėtas, revizuotas ir sudabartintas per pastaruosius penkerius metus?
- Ar į nacionalinį alkoholio žalingo vartojimo mažinimo veiksmų planą ar jo atitikmenį įtraukti rezultatų ir proceso siekiniai, kuriuos galima būtų išmatuoti?
- Ar yra visuomenei prieinamų alkoholio poveikio sveikatai vertinimų, kurie pastoviai atspindėtų esamus ir planuojamus politinius žingsnius įvairiuose vyriausybės departamentuose ir žinybose bei jų įtaką?
- Ar egzistuoja koordinuojantis ir jungiantis mechanizmas, padedantis užtikrinti aiškumą politikos, nukreiptos į žalingą alkoholio vartojimą įvairiuose valstybės departamentuose ir žinybose?
- Ar veikla, nukreipta į žalingą alkoholio vartojimą, yra integruota su kitų medžiagų žalingu vartojimu ir gyvenimo būdu, tame tarpe fiziniu aktyvumu ir nutukimu, psichine sveikata ir neužkrečiamomis ligomis?
- Ar per pastaruosius 10 metų Seime buvo įkurta komisijų, išleista apžvalgų ir ataskaitų dėl alkoholio ir jo keliamos žalos?
- Ar egzistuoja pakankamai resursų turintis nevyriausybinis sektorius alkoholio srityje?
- Ar buvo prarastos apklausos apie visuomenės žinias, nuomonę ir požiūrį į alkoholį? Ar šios apklausos buvo kartotos laikui bėgant, tam kad būtų nustatyta kaip keitėsi visuomenės požiūris į alkoholį?
- Ar buvo prarastos apklausos apie visuomenės požiūrį į įvairias priemones alkoholio politikos srityje? Ar tokios apklausos buvo kartotos siekiant nustatyti, kaip keitėsi požiūris į alkoholio politikos priemones?
- Ar alkoholio mokslinių tyrimų programoms yra skirti visuomeniniai fondai?
- Ar yra paskirti pakankami resursai vyriausybės pareigūnams, atsakingiems už alkoholio vartojimo žalos prevenciją ir vadybą?
- Ar buvo įgyvendintos ir įvertintos informacija paremtos visuomenės švietimo kampanijos apie atsakingą alkoholio vartojimą?

Sveikatos paslaugų atsakas

- Ar yra sukurtos praktinės ir klinikinės gairės ankstyvai identifikacijai ir trumpalaikėms patariamosioms programoms?
- Koks procentas gyventojų tikrinamų dėl alkoholio vartojimo problemų?
- Koks procentas iš tų, kuriems nustatyta pavojingas ir žalingas alkoholio vartojimas patenka į trumpalaikes patariamąsias programas?
- Ar pirminės priežiūros teikėjams yra mokymo programos, skirtos ankstyvai identifikacijai ir trumpalaikėms patariamosioms programoms? Kas praveda ankstyvą identifikaciją ir trumpalaikes patariamąsias programas (pavyzdžiui, šeimos gydytojai ir/ar slaugytojai)?
- Ar egzistuoja stebėsenos sistema, siekiant nustatyti kiek ir kokios ankstyvos identifikacijos ir trumpalaikės patariamąsios programos prarastos tam, kad būtų išanalizuotas ir pagerintas jų veiksmingumas?

- Ar yra gydymo programos žmonėms su alkoholio vartojimo sutrikimais ir priklausomybe? Ar šis gydymas paremtas faktais?
- Ar egzistuoja stebėsenos sistemos, siekiant nustatyti, kiek gydymo programų žmonėms su alkoholio vartojimo sutrikimais ir priklausomybe buvo taikyta ir kokios jos kokybės?
- Ar teikiama finansinė parama ankstyvai identifikacijai ir trumpalaikėms patariamosioms programoms? Kas gauna finansinę paramą (pavyzdžiui, sveikatos priežiūros centrai, šeimos gydytojai, sveikatos paslaugų teikėjai)?
- Ar akušerijos ir ginekologijos paslaugų teikėjai informuoja nėščiąsias ir pataria joms dėl alkoholio vartojimo nėštumo metu?
- Ar socialinio gerbūvio paslaugų teikėjai remia šeimas, kurių narys turi alkoholinių problemų?

Bendruomenių ir darboviečių veiksmai

- Ar buvo peržiūrėtos esamos alkoholio mokymo programos siekiant įvertinti jų poveikį ir galimybę jas pagerinti?
- Ar buvo parengtos ir išplatintos faktais paremtos gairės apie alkoholio mokymo programų vaidmenį mokyklose ir visuomenėje?
- Ar nustatyti kriterijai, kurių pagalba atrenkamos programos, tinkamos įtraukti į mokyklų programas?
- Ar buvo peržiūrėtos bendruomenių pastangos alkoholio srityje, tame tarpe ir rekomenduojant elementus, kurie būtų veiksmingiausi ir jų pritaikyti specifiniams vietinės bendruomenės poreikiams?
- Ar buvo sukurtos mokymo programos kaip ugdyti gebėjimus įgyvendinant veiksmingas bendruomenių programas žalingo alkoholio vartojimo srityje?
- Ar yra gebėjimų įvertinti ir dokumentais paremti bendruomenės antialkoholines programas, taip kad būtų galima pasimokyti iš patirties, jas sustiprinti ir pagerinti?
- Ar buvo atlikta žalingo alkoholio vartojimo darbovietėse programų apžvalga?
- Ar yra gebėjimų įvertinti ir dokumentuoti darboviečių antialkoholines programas, taip kad būtų galima pasimokyti iš patirties, jas sustiprinti ir pagerinti?
- Ar dabartiniai šalies įstatymai remia ir padeda įgyvendinti antialkoholines iniciatyvas darbovietėse?
- Ar dabartiniai šalies įstatymai remia ir padeda įgyvendinti antialkoholines iniciatyvas bendruomenėse?

Vairavimas išgėrus – politika ir priemonės jį sumažinti

- Ar turima pakankamai duomenų sistemų, padedančių atlikti vairavimo išgėrus sukeltus nelaimingus atsitikimų ir mirčių monitoringą?
- Koks dabartinis įstatymu numatytas AKK (alkoholio kiekio kraujyje) leistinas kiekis vairuojant? Kiek visuomenė ir politikai rūpinasi, kad šis kiekis būtų sumažintas?
- Ar įmanoma į pastoviai pravedamas visuomenės nuomonės apklausas įtraukti keletą klausimų apie požiūrį į vairavimo išgėrus politiką, žinias apie leistiną AKK ir vairavimo išgėrus elgseną?
- Ar visos vairavimo mokyklos pateikia informaciją apie vairavimo išgėrus riziką?
- Kaip laikomasi vairavimo išgėrus įstatymų? Ar taikomi atsitiktiniai iškvėpiamo oro testai ir blaivumo patikrinimo punktai?
- Ar policija turi pakankamai resursų, kad galėtų tinkamai prižiūrėti, kaip laikomasi šio įstatymo? Ar policijos veiklos finansavimui gali būti naudojamos lėšos iš baudų?
- Kokios yra nuobaudos už vairavimą išgėrus?
- Ar eismo policija yra įsipareigojusi, kartu su šalies ir vietine valdžia, praveisti kampanijas siekiant mažinti vairavimą išgėrus?

- Ar yra veiksminga kelių eismo saugumo policija, kuri taikydama kelių saugumo priemones mažintų vairavimą išgėrus ir jo sukeliamas skaudžias pasekmes ir riziką?
- Ar sveikatos apsauga turi pajėgumų rengti trumpalaikes patariamąsias programas vairuotojantiems išgėrus ir gydyti pakartotinai identifikuotus vairuojančius išgėrus kaip to reikalauja vairavimo įstatymai?
- Ar rengiamos visuomenės švietimo kampanijos apie pasekmes suimtiems dėl vairavimo išgėrus?

Alkoholio prieinamumas

- Ar egzistuoja alkoholio licenzijavimo sistema? Ar sistemos grandims, veikiančioms vietose, suteikti pakankami įgaliojimai daryti sprendimus dėl pardavimo taškų tankio ir darbo valandų, kaip to reikalauja vietinės sąlygos ir potencialios problemos?
- Ar šalies lygiu yra galima peržiūrėti pardavimo dienas ir valandas, siekiant mažinti alkoholio keliamą žalą?
- Kokio amžiaus jaunimui gali būti parduodamas alkoholis ar alkoholiniai gėrimai? Kiek visuomenė ir politikai rūpinasi, kad ši amžiaus riba būtų didesnė?
- Kaip laikomasi minimalaus amžiaus įstatymo?
- Ar vyriausybė turi monopolį mažmeninei alkoholio prekybai, ar yra grėsmė, kad šis monopolis bus panaikintas? Kiek jį remia visuomenė ir politikai?

Alkoholinių gėrimų rinkodara/marketingas

- Ar veikia koks nors reguliuojantis mechanizmas (atskirai ar kaip sudėtinė dalis), apsprendžiantis alkoholio rinkodaros turinį ir apimtį?
- Ar veikia koks nors reguliuojantis mechanizmas (atskirai ar kaip sudėtinė dalis), prižiūrintis alkoholinių gėrimų pramonės skatinimą ir sponsoriavimą?
- Ar veikia koks nors reguliuojantis mechanizmas (atskirai ar kaip sudėtinė dalis), ribojantis ar uždraudžiantis skatinimus, jei jų veiksmai nukreipti į jaunimą?
- Ar veikia koks nors reguliuojantis mechanizmas (atskirai ar kaip sudėtinė dalis), nustatantis naujų alkoholio formų marketingo būdus, pavyzdžiui per socialinę žiniasklaidą?
- Ar visuomenės agentūros ar nepriklausomi organai yra atlikę komercinių pranešimų ir alkoholio sponsoriavimo, tame tarpe ir savireguliacijos priemonių, apžvalgą ar juos užfiksavę dokumentuose?
- Ar yra veiksmingų administracinių ar baudimo sistemų už marketingo ribojimų nesilaikymą?
- Ar tiesioginis ar netiesioginis marketingas yra ribojamas kai kurioje ar visoje žiniasklaidoje?

Kainų politika

- Kaip laikui bėgant keitėsi alkoholio įperkamumas?
- Kaip realu yra apmokestinti visus alkoholinius gaminius, pavyzdžiui už alkoholio gramą?
- Kokia informacija apie alaus, vyno ir spiritinių gėrimų kainų elastingumą yra prieinama?
- Ar dabartiniai įstatymai leidžia nustatyti minimalią alkoholio kainą?
- Koku laipsniu mokesčių keitimą riboja problemos pasienyje, nelegalaus ar neoficialaus alkoholio gamyba?
- Ar taikomi kokie nors apribojimai pardavimui už mažesnę nei savikaina kainą ar nuolaidoms perkant daugiau?

Neigiamų gėrimų pasekmių ir apsinuodijimų alkoholiu mažinimas

- Ar licenzijuojamas alkoholinių gėrimų pardavimas?
- Ar licenzijuojantys organai naudoja projektines gaires aptarnavimo įstaigoms išduodant arba atnaujinant licenzijas?
- Ar egzistuoja akredituotos nepriklausomos mokymo programos aptarnaujančiam personalui, mokant personalą apie jų juridinę atsakomybę ir atliekant praktiką, kas sumažina pavojaus riziką aplinkoje, kurioje geriama?
- Ar dedamos pastovios pastangos identifikuoti įstaigas, kuriose su alkoholiu susijusi žala ir smurtas yra didžiausi?
- Ar sankcijos už licenzijavimo įstatymo pažeidimus pakankamai griežtos, ar numatytas licenzijos atėmimas? Ar įstatymą vykdytys pareigūnai turi pakankamai resursų atlikti pastovius patikrinimus? Ar įstatymą vykdytys pareigūnai pakankamai motyvuoti atlikti savo darbą?
- Ar dėl alkoholio sukeltų sužalojimų į priėmimo skyrius patekę individai yra kaip taisyklė mokomi, taikant trumpalaikes patariamąsias ir gydymo programas?
- Ar reguliuojama gaminių ženklinimo etiketėmis ir išpėjimais dėl sveikatos tvarka, tame tarpe nurodant alkoholio ir kalorijų kiekį (panašiai kaip įprastinėse etiketėse ant maisto prekių)?
- Ar etiketėse ir išpėjimuose aiški alkoholio keliamo žala?

Nelegalaus ir „padirbto“ alkoholio poveikio visuomenės sveikatai mažinimas

- Ar yra informacijos apie neregistruoto alkoholio rinkos dydį ir sudėtį, taipogi ar įvertinta jo keliamo žala?
- Ar naudojami muitinės antspaudai, nurodantys kada ir kur buvo sumokėtas muitas?

Monitoringas ir priežiūra

- Ar būtinieji svarbiausi su alkoholiu susiję duomenys lengvai ir pakankamai greitai prieinami, kad būtų galima stebėti veiksmų plano įgyvendinimą?
- Ar būtinieji duomenys pakankamai aiškūs ir palyginami su kitais tarptautiniais domenų šaltiniais, tame tarpe PSO, Europos Komisijos, Moksleivių sveikatos elgsenos aplausos ir (the Health Behaviour in School-aged Children Survey) ir Europos Mokyklų apklausos projekto dėl alkoholio ir kitų narkotikų (the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs)?
- Ar į esamas apklausas įtraukti klausimai apie alkoholį, kurie būtini norint gauti duomenis metiniam pranešimui?
- Ar svarbūs su alkoholiu susiję klausimai įtraukti į kitas svarbias vykdomas apklausas?
- Ar apklausos apie alkoholio vartojimą vykdomos bent kas du metai, jeigu ne kasmet?
- Ar į apklausas apie alkoholio vartojimą tinkamai įtraukiamos marginalizuotos ir socialiai nuskriaustos grupės?
- Ar veikia mechanizmai, koordinuojantys duomenų prieinamumą ir gavimą iš svarbiausių vyriausybės departamentų?
- Ar visi PSO ir Europos Komisijos rodikliai apie alkoholį pastoviai renkami ir paviešinami?